

SZAKDOLGOZAT

FARKAS LILI

Vidékfejlesztési Agrármérnök

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Szent István Campus

Vidékfejlesztési Agrármérnök Szak

Verpelét Város: Jelen és Jövő Városfejlesztési Stratégiái

Belső konzulens: Némediné Dr. Kollár Kitti

egyetemi docens

Készítette: Farkas Lili

nappali tagozat

Intézet/Tanszék: Vidékfejlesztési és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és
Területfejlesztési Tanszék

2024

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	1
2. Szakirodalmi áttekintés	3
2.1 A területfejlesztés fogalma és célja	3
2.1.1 A „területfejlesztés” helye fogalmi rendszerünkben	5
2.2 Az Európai Unió Regionális Politikája és a NUTS-rendszer	6
2.2.1 Európai Unió Regionális Politikája	7
2.2.2 NUTS-rendszer	9
2.3 A NUTS-rendszer hazánkban	10
2.4 A településfejlesztés fogalma, jellemzői	12
2.5 A városfejlesztés fogalma, jellemzői	13
2.6 Verpelét város bemutatása	14
2.6.1 Történelmi háttér	16
2.6.2 A város szerepköre	20
3. Saját vizsgálat	22
3.1 A vizsgálat körülményei és helyszíne	22
3.2 Hipotézisek	22
3.3 Kutatási módszerek és a minta bemutatása	23
3.4 Primer kutatás eredményei	24
3.4.2 Kérdőív elemzése	27

3.5 Szekunder kutatás eredményei.....	34
3.5.1 Fontosabb demográfiai mutatók	34
3.5.2 A város gazdasági mutatói	38
3.5.3 Infrastrukturális mutatók.....	41
4. Következtetések javaslatok	45
5. Összefoglalás	48
6. Irodalomjegyzék	50
7. Mellékletek.....	53
1. sz. melléklet: felhasznált interjú kérdések.....	53
2. sz. melléklet: felhasznált kutatási kérdőív	53
8. Konzulensi nyilatkozat	58
9. Hallgatói nyilatkozat	59

1. Bevezetés

A választott településem Heves Vármegyében, továbbá az **Egri járásban** helyezkedik el. Majdnem hogy 22 éve mondhatom otthonomnak már, ezért is fogalmazódott meg bennem a témaválasztáskor, hogy **szülőfalumról** fogom írni a szakdolgozatomat. Szívügyemnek tartom a város sorsát, ezért is szeretnék mélyebben foglalkozni a benne adódó lehetőségekkel, és azok megvalósításáról a jövőben. A város jelenlegi kihívásai közé sorolnám a rohamosan növekvő szegregátum számát. A kevés munkahely is probléma a város lakói számára, leginkább Egerben vagy annak vonzás körzetében helyezkednek el munkaügyileg. A cigány kisebbség miatt magas aránylag a munkanélküliségi ráta is (KSH, 2023).

A szakdolgozatom megírásakor Verpelét választása szinte természetes volt számomra, hiszen ez a hely nem csupán egy település, hanem az otthonom, amelynek minden szegletét jól ismerem. A közösséghez és a környezethez való kötődésem mellett fontos számomra Verpelét jövője, ezért célom, hogy egy alapos kutatással feltárjam a város fejlődési lehetőségeit. Az itt töltött évek alatt megtapasztaltam a város szépségeit, ugyanakkor a kihívásokat is, melyekkel szembe kell néznünk ahhoz, hogy Verpelét tovább fejlődhessen.

A város **3909 lakosnak** ad otthont, és a gyönyörű dombvidéki tájban fekszik, körülvéve erdőkkel. Az Északi-hegység vonulatai ezen a területen kezdenek el kimagasodni az addigi sík területből. A várostól távolabbra vezető utakon lehetőség nyílik felfedezni a vidék rejtett kincseit, például csendes falvakat, mezőgazdasági területeket, és talán egy-egy történelmi látnivalót. A helyi gazdálkodók és termelők piacain kóstolhatjuk meg a friss, helyi termékeket, ami további érdekessé teszi a vidéki életet. Egyéb szembetűnő jellegzetességek közé tartozhatnak a régi parasztházak, melyek hagyományos építészeti stílusban tükrözik a vidék hosszú történetét.

Tarnaszentmária felé vezető úton helyezkedik el a **Vár-hegy - Vulkáni kúp**, Verpelét egyik látványossága, amit a turisták nyáron nagy örömmel látogatnak. Ahogyan a nevéből is értetődő a 60 méter magas domb helyén régen egy vár állt. A várat lerombolták, majd alatta rábukkantak a szinte érintetlen vulkáni kúpra, amelyben még az erózió sem tudott ilyen rövid idő alatt kárt tenni. Számos védett növénynek és állatnak ad otthont ez a pár hektáros Vulkáni-kúp, például a leánykökörcsinnek. Továbbá érdekességnek mondható még a városhoz tartozó **Horgász-tó** is ahol nem csak horgászatra van lehetőség, sokan szeretnek kisétálni és körbe járni a tavat. Tavasszal és ősszel különösen ajánlom, mert igencsak szemléletes tud lenni.

Nemrégiben új tulajdonosa lett a tónak, modernizálta a helyet, valamint faházakat építtetett ahova akár több napra is kilehet jönni kikapcsolódni.

Dolgozatomban célul tűztem ki, hogy bemutassam a saját szemszögemből Verpelétet, ahogyan én látom és ismertem meg az évek alatt. Minden pozitívumot, ami segíthet a előrehaladásban, valamint az esetleges negatívumot amik visszahúzzhatják és hátráltathatják annak természetes fejlődésében. Kutatásom során azon leszek, hogy minden erőforrásomat kihasználva megtudjak minnél többet a lehetőségekről, amit a város rejthet még magában. Bizakodva indulok neki a kutatói munkámnak, hiszem, hogy a város lakosai, valamint az önkormányzatnál dolgozó emberek is segítségemre lesznek.

Szakedolgozatomat elsősorban Verpelét lakóinak és a helyi önkormányzatnak ajánlom, abban a reményben, hogy a benne foglaltak segíthetnek a közösség számára fontos változások megvalósításában. A dolgozat célja hasznos iránymutatások nyújtása a helyi gazdaságfejlesztési stratégiák kidolgozásához, valamint a közösségi infrastruktúra fejlesztéséhez. Emellett a dolgozat releváns lehet a civil szervezetek, a területfejlesztési szakemberek és a döntéshozók számára is, akik elkötelezettek a vidéki életminőség javítása, a fiatalok helyben tartása és a fenntartható gazdálkodási gyakorlatok előmozdítása iránt.

Abban bízom, hogy a dolgozat hozzájárulhat ahhoz, hogy Verpelét egy erősebb, összetartóbb, gazdaságilag és társadalmilag virágzóbb közösséggé váljon. Számomra Verpelét fejlődése nem csupán egy kutatási téma, hanem személyes ügy, amelyhez szeretném a tudásommal és kutatásommal hozzájárulni.

2. Szakirodalmi áttekintés

Verpelét területfejlesztése egy olyan kutatási téma, amely különösen fontos a vidéki közösségek fenntarthatósága és versenyképessége szempontjából. Az ilyen kisvárosok és falvak fejlesztése kulcsfontosságú lehet az **elvándorlás csökkentésében**, a **helyi gazdaság élénkítésében**, valamint a **közösségi élet és infrastruktúra javításában**. A területfejlesztés hozzájárul ahhoz, hogy a város hosszú távon is vonzó lakóhely legyen mind a helyiek, mind a befektetők számára. A téma különös jelentősége abban rejlik, hogy Verpelét, mint sok más vidéki település, szembesül azzal a kihívással, hogy megtartsa és növelje lakosságát, miközben gazdasági és társadalmi fejlődést biztosít. A helyi erőforrások hatékony felhasználása, az infrastruktúra fejlesztése, valamint a fenntartható gazdálkodás és turizmus kialakítása mind olyan tényezők, amelyek közvetlen hatással lehetnek Verpelét jövőjére. A kutatás tehát arra keresi a választ, hogy milyen fejlesztési stratégiák vezethetnek sikerre a település esetében, figyelembe véve a helyi adottságokat és a globális trendeket is.

2.1 A területfejlesztés fogalma és célja

A területfejlesztés általánosan a **földrajzi területek és települések gazdasági, társadalmi és környezeti állapotának javítására** irányuló szervezett tevékenységek összességét jelenti. Ennek a területnek a fejlesztése a városi, vidéki vagy más földrajzi egységek gazdasági, társadalmi, környezeti vagy kulturális javulására összpontosít. A területfejlesztés többféle szempontból közelíthető meg, és átfogja a területi gazdaságélénkítést, a társadalmi és infrastrukturális fejlesztéseket, valamint a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontokat is. A területfejlesztés célja általában az adott terület potenciáljának kiaknázása és a javuló életminőség biztosítása a lakosok számára. A területfejlesztés lehet városfejlesztés, vidékfejlesztés vagy akár regionális fejlesztés, és számos területet érint, mint például az építészet, közlekedés, gazdaság, környezetvédelem, társadalom és kultúra (Hoffman, 2017). A területfejlesztési tevékenységek magukban foglalhatják az infrastruktúra fejlesztését, tervezési és urbanisztikai intézkedéseket, gazdasági diverzifikációt, közösségi részvételt és a helyi erőforrások felhasználását a fenntartható fejlődés érdekében.

A városok és falvak összefonódása összetett. Bár a városok központjai a fejlődésnek és kultúrának, gyakran érzik úgy, hogy a vidék javait kiszívják. Fontos az egyensúly és az együttműködés megtalálása közöttük (Farágó, 2010).

A területfejlesztés további értelmezésében kiemelhető a **decentralizáció szerepe**, amelynek célja a központi területek túlterheltségének csökkentése és a periférikus területek gazdasági felzárkóztatása. Ennek érdekében a területfejlesztési stratégiák törekednek a helyi szintű döntéshozatal megerősítésére, ami a közösségi szinten meghozott döntések által hozzájárulhat a helyi igényekhez igazított, hatékonyabb fejlődéshez (Enyedi, 1996). A másik fontos célja az egyenlő esélyek biztosítása, különösen a hátrányos helyzetű vagy elmaradott régiók számára. Ez az elv a társadalmi kohézió erősítésére irányul, amely hozzájárul az adott területek vonzerejének növeléséhez és a népességmegtartó képesség javításához. Az olyan területek támogatása, ahol az infrastruktúra fejlesztésének hiánya, munkahelyek korlátozott száma vagy az alacsony iskolai végzettség akadályozza a fejlődést, elősegítheti a területi különbségek mérséklését.

A környezetvédelem szintén jelentős terület a fejlesztési stratégiákban. A fenntartható fejlődés érdekében olyan intézkedések szükségesek, amelyek minimalizálják a környezeti károkat, támogatják az ökoszisztémák védelmét, és elősegítik az erőforrások fenntartható felhasználását. Például a zöldinfrastruktúra-fejlesztés, amely magában foglalja a zöldterületek, parkok és természetvédelmi területek létrehozását, hozzájárul a **biodiverzitás** megőrzéséhez és a klímaváltozás hatásainak enyhítéséhez (Faragó, 2000). A környezettudatos megoldások előmozdítják az energiahatékonyságot is, például a megújuló energiaforrások kiaknázásával és az energiafogyasztás optimalizálásával, amely hozzájárul az ökológiai lábnyom csökkentéséhez.

A gazdasági diverzifikáció is alapvető területfejlesztési cél, amely a helyi gazdaság ellenállóképességét kívánja növelni. Az egyes régiók gazdasági szerkezetének szélesítése, például új iparágak vagy szolgáltatási szektorok bevonásával, csökkenti a gazdasági függőséget egyetlen ágazattól és biztosítja a fenntarthatóbb növekedést. Ez különösen fontos a vidéki területeken, ahol a helyi gazdaság általában néhány ágazatra épül, például a mezőgazdaságra (Benedek, 2013).

Összességében a területfejlesztés célja, hogy a lakosság életminőségét fokozza, miközben a gazdasági növekedést, a társadalmi igazságosságot és a környezeti fenntarthatóságot is elősegíti. A területfejlesztés sokszintű és összetett folyamat, amely integrálja a helyi közösségek igényeit, támogatja a gazdasági innovációt, és igyekszik harmonikus kapcsolatot teremteni a városi és vidéki területek között (Faragó, 2000).

2.1.1 A „területfejlesztés” helye fogalmi rendszerünkben

A területfejlesztés széles körű kategóriát jelent, amely magában foglalja a régiófejlesztést, a településhálózat-fejlesztést és a településfejlesztést is. A területfejlesztés fogalmát nem lehet csak a makroszintű tevékenységekre korlátozni. Annak érdekében, hogy **megkülönböztessük a településfejlesztést a területfejlesztéstől**, fontos megérteni a két fogalom közti különbséget (Rechnitzer, 1993). Gyakran a kormányzat nagyobb területi egységekre vonatkozó vagy több területet egyaránt érintő stimulációs vagy dekoncentrációs tevékenységeit régiófejlesztésnek nevezzük. A településfejlesztés pedig az egyes települések, városok vagy falvak fejlesztését jelenti. Ha megértettük a településfejlesztés és a területfejlesztés fogalmi elkülönítését, akkor a településfejlesztést tekinthetjük a területfejlesztés részének (Faragó, 1987). Ez azt jelenti, hogy a településfejlesztés is hozzájárul a nagyobb területi egységek, mint például régiók vagy településhálózatok fejlesztéséhez és összehangolásához.

A területfejlesztés az a folyamat, amely a különböző földrajzi területek gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődését célozza meg. Ennek keretében a területi különbségek csökkentése, a gazdasági növekedés ösztönzése, a lakosság életminőségének javítása, valamint a fenntartható fejlődés biztosítása áll a középpontban. A területfejlesztés eszközei közé tartoznak például az **infrastruktúra fejlesztése**, a **helyi gazdaságok támogatása**, a környezeti erőforrások fenntartható használata és a **társadalmi kohézió erősítése** (Enyedi, 2011).

A területfejlesztés további fontos jellemzője, hogy több szintű beavatkozást igényel, melyek mind különböző területi egységeket céloznak. Ezek a beavatkozások országos, regionális, megyei vagy városi szinten egyaránt történhetnek, és gyakran átfedéseket is mutatnak. Például egy országos szinten meghatározott stratégiai cél, mint a fenntartható fejlődés elősegítése, gyakran egyes régiók speciális fejlesztési igényei alapján kerül alkalmazásra. A több szintű megközelítés célja, hogy a területi különbségeket figyelembe véve, célzottabban és hatékonyabban támogassa az egyes régiók vagy települések növekedését (Horváth, 2013). Emellett a területi versenyképesség növelésére is törekszik. Az egyes régiók versenyképességének javítása érdekében fontos a helyi erőforrások és adottságok kihasználása, a gazdasági diverzifikáció és az innováció ösztönzése. Az erősebb helyi gazdaságok és munkahelyteremtés lehetőségei különösen fontosak a hátrányos helyzetű területeken, ahol a népességmegtartás is kulcskérdés. Az ilyen típusú fejlesztések révén a régiók nemcsak gazdasági szempontból erősödnek, hanem társadalmi szinten is vonzóbbá válnak (Barta, 2002).

A **fenntarthatóság** szintén központi elem a területfejlesztés fogalmi rendszerében. A környezeti fenntarthatóságot elősegítő fejlesztések, mint például az energiahatékonysági beruházások, zöld infrastruktúra és a hulladékcsökkentési programok hozzájárulnak a klímaváltozás hatásainak mérsékléséhez, valamint a természetes erőforrások védelméhez. Ez különösen fontos a városi és vidéki területek összefonódásában, ahol a nagyobb városi központok körüli területek fenntartható fejlődése kihatással van az egész régióra (Szirmai, 2015).

Az integrált megközelítés elve a területfejlesztésben arra utal, hogy a fejlesztési programok különböző szektorokat ötvöznek, beleértve a **gazdaságot, környezetvédelmet, társadalmat és kultúrát**. Az integrált projektek révén hatékonyabban érhető el az adott terület kiegyensúlyozott fejlődése, hiszen a szektorok közötti kölcsönhatások figyelembevételével összetettebb problémák is kezelhetők (Lengyel, 2010).

2.2 Az Európai Unió Regionális Politikája és a NUTS-rendszer

Az **Európai Unió** célja a különböző térségek gazdasági és társadalmi fejlesztése, a régiók közötti egyenlőtlenségek csökkentése, és a helyi közösségek életminőségének javítása (Nemes, 2005). Verpelét esetében a regionális politika szerepe kiemelkedő, mivel olyan eszközöket és forrásokat biztosít, amelyekkel a kisvárosok, mint Verpelét is, élénkíthetik gazdaságukat, javíthatják a foglalkoztatási lehetőségeket, és fejleszthetik infrastruktúrájukat. Az **Európai Unió Regionális Politikája** az Unió egyik legfontosabb eszköze a tagállamok közötti gazdasági és társadalmi különbségek csökkentésére, a régiók fejlesztésére és a területi kohézió erősítésére. Az EU **többléves költségvetési keretében** jelentős forrásokat különít el a regionális politika céljaira, amelyeket strukturális alapokon és kohéziós alapokon keresztül osztanak szét. E politika célja, hogy támogassa a gazdaságilag elmaradottabb régiók felzárkózását, munkahelyeket teremtsen, innovációt ösztönözzön, és elősegítse a fenntartható fejlődést (Hahn, 2014). A regionális politika keretében az EU kiemelt figyelmet fordít a NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) rendszerre, amely a területi egységek statisztikai és gazdasági elemzésének alapját képezi. A NUTS rendszer segítségével az Európai Unió a különböző szintű régiókat és helyi közösségeket definiálja, ami lehetővé teszi a regionális politikai programok célzott tervezését és végrehajtását. A NUTS osztályozás három szintet ölel fel: NUTS-1 a legnagyobb területi egységek, NUTS-2 a közepes régiók, és NUTS-3 a legkisebb területi

egységek szintjén. Ez a rendszer megkönnyíti az EU statisztikai adatainak összehasonlíthatóságát és segíti a fejlesztési célok nyomon követését (Kovács, 2017).

Verpelét példáján keresztül megfigyelhetjük, hogy a helyi közösségek számára elérhető EU-s források, mint például az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és az Európai Szociális Alap (ESZA), fontos szerepet játszanak a kisvárosok gazdasági és társadalmi fejlődésében. Az EU regionális politikája nem csupán a pénzügyi források biztosításáról szól, hanem a helyi fejlesztési stratégiák támogatásáról is, amely elősegíti a települések közötti együttműködést, valamint a helyi igények és lehetőségek figyelembevételét (Pál, 2016). Ezen források révén Verpelét fejlesztheti infrastrukturális projekteket, mint például a közlekedési hálózat bővítése, valamint ösztönözheti a helyi gazdaságot, például a kis- és középvállalkozások támogatásával. A regionális politika célja, hogy a gazdasági növekedést és a foglalkoztatást támogassa, hozzájárulva ezzel a helyi közösség életminőségének javításához.

A fenntarthatóság szempontjából is jelentős, hogy a regionális politikák keretében a környezeti szempontokat is figyelembe veszik. Az EU célja, hogy a támogatott projektek környezeti hatásait is elemezze, és olyan fejlesztéseket támogasson, amelyek hozzájárulnak a fenntartható városfejlesztéshez, például zöld energiát használó infrastrukturális beruházások révén.

2.2.1 Európai Unió Regionális Politikája

A **regionális (kohéziós) politika** az Európai Unió egyik alapvető és meghatározó közösségi együttműködési formája, amely célja a szolidaritás és kohézió erősítése. Ez a politika már az Európai Közösség idejében is jelentős szerepet játszott, és az EU tagállamainak regionális fejlődését támogatta. Az EU regionális politikájának kezdetei egy paradox helyzetben gyökereznek: bár a 1970-es és 1980-as évek nyugat-európai közigazgatási és területi reformjai közös alapokon nyugodtak, és a decentralizáció elvei minden tagállamban megjelentek, az EU tagállamaiban nem alakult ki egységes közigazgatási-területi rendszer vagy szervezeti-döntési modell. Ehelyett sokszínűség és különféleség jellemezte a közigazgatási-területi beosztásokat és szervezeti struktúrákat (Torma, 2009).

Az **Európai Unió** egyik legfontosabb eszköze a **gazdasági, társadalmi és területi kohézió** előmozdítására. Ennek célja a tagállamok és régiók közötti különbségek csökkentése,

a kevésbé fejlett régiók felzárkóztatása, valamint a versenyképesség, a fenntartható fejlődés és a foglalkoztatás növelése. A politikát három alapvető pénzügyi eszköz támogatja: az **Európai Regionális Fejlesztési Alap** (ERFA), az **Európai Szociális Alap** (ESZA) és a **Kohéziós Alap** (Gábor, 2009). A politikai célok elérése érdekében az EU különböző programokat és projekteket finanszíroz, amelyek az **infrastruktúra fejlesztésére**, a kis- és középvállalkozások támogatására, a **munkaerőpiac fejlesztésére**, valamint az **innováció és kutatás ösztönzésére** irányulnak. Az EU regionális politikája különös figyelmet fordít a fenntarthatóságra és a környezetvédelemre is.

A regionális politika kiegészítéseként fontos kiemelni, hogy az EU kohéziós célkitűzései az elmúlt évtizedekben a strukturális különbségek enyhítésére és a **belső piac versenyképességének** fokozására összpontosultak. A regionális politikát különösen a bővítések után erősítették meg, hiszen az új tagállamok csatlakozása következtében nőtt az EU-n belüli gazdasági és fejlettségi különbség. A 2004-es és 2007-es keleti bővítések során a korábbi szocialista országok integrálása, valamint gazdasági és társadalmi átalakítása prioritásként jelent meg, így a regionális politika egyre inkább a felzárkózási programokra fókuszált (Horváth, 2011). A kohéziós politika három szintű támogatási rendszeren alapul: fejlett, átmeneti és kevésbé fejlett régiók támogatására. Ezek célja a régiók különböző fejlettségi szintjeihez igazodva hatékony támogatási rendszert biztosítani. A kevésbé fejlett régiók esetében a hangsúly a gazdasági növekedés és az életminőség javításán van, míg az átmeneti régiók esetében a támogatás célja, hogy elősegítse a teljes felzárkózást. A fejlett régiók elsősorban innovációra és versenyképességük fenntartására kapnak támogatást (Pálné Kovács, 2013).

Az EU regionális politikája külön figyelmet fordít az intelligens szakosodási stratégiákra is. Ezek célja, hogy a régiók olyan gazdasági területekre összpontosítsanak, ahol különleges versenyelőnyük van, és ezáltal hozzájáruljanak az EU globális versenyképességének növeléséhez. Az intelligens szakosodás magában foglalja a helyi innovációk támogatását, a kutatás-fejlesztési beruházások ösztönzését és a technológiai fejlődés elősegítését, amelyek alapvető fontosságúak a hosszú távú növekedés és fenntarthatóság érdekében (Kengyel, 2016).

Fontos elem továbbá az EU és a helyi közösségek közötti együttműködés elősegítése. A kohéziós politika részeként megvalósuló programok gyakran helyi szereplők, például önkormányzatok, civil szervezetek és vállalkozások bevonásával valósulnak meg. Ezáltal az

EU támogatási forrásai helyi szinten hasznosulnak, ami növeli a hatékonyságot és a programok hosszú távú sikerességét. Az ún. „partnerségi elv” lehetővé teszi, hogy a támogatások jobban igazodjanak a helyi szükségletekhez, és ösztönzi a helyi szintű innovációt és társadalmi kohéziót.

2.2.2 NUTS-rendszer

A **NUTS** (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) rendszer az Európai Unió **területi osztályozási rendszere**, amelyet az Eurostat hozott létre. A rendszer célja, hogy a tagállamok statisztikai adatainak gyűjtését és elemzését egységes területi egységeken alapulva végezze, ezzel megkönnyítve a regionális adatok összehasonlítását és az EU regionális politikáinak tervezését és végrehajtását (Tóth, 2020).

Három fő szintből áll:

1. NUTS 1 (Nagy régiók):

- Ezek a legnagyobb területi egységek, amelyek gyakran országokat vagy nagyobb régiókat fednek le. Például Franciaországban a régiók.
- Magyarországon a NUTS 1 szinten három nagyrégió található: Közép-Magyarország, Dunántúl és Alföld és Észak.

2. NUTS 2 (Középszintű régiók):

- Ezek kisebb régiók, amelyek gyakran a regionális fejlesztési politikák célterületei.
- Magyarországon a NUTS 2 szinten hét statisztikai régió található, például Közép-Magyarország, Nyugat-Dunántúl, Észak-Alföld.

3. NUTS 3 (Kisebb régiók):

- A legkisebb egységek, amelyek gyakran megyét vagy más kisebb területi egységeket jelölnek.
- Magyarországon a NUTS 3 szinten 20 megye és Budapest található (Horváth, Európai regionális politika, 1998).

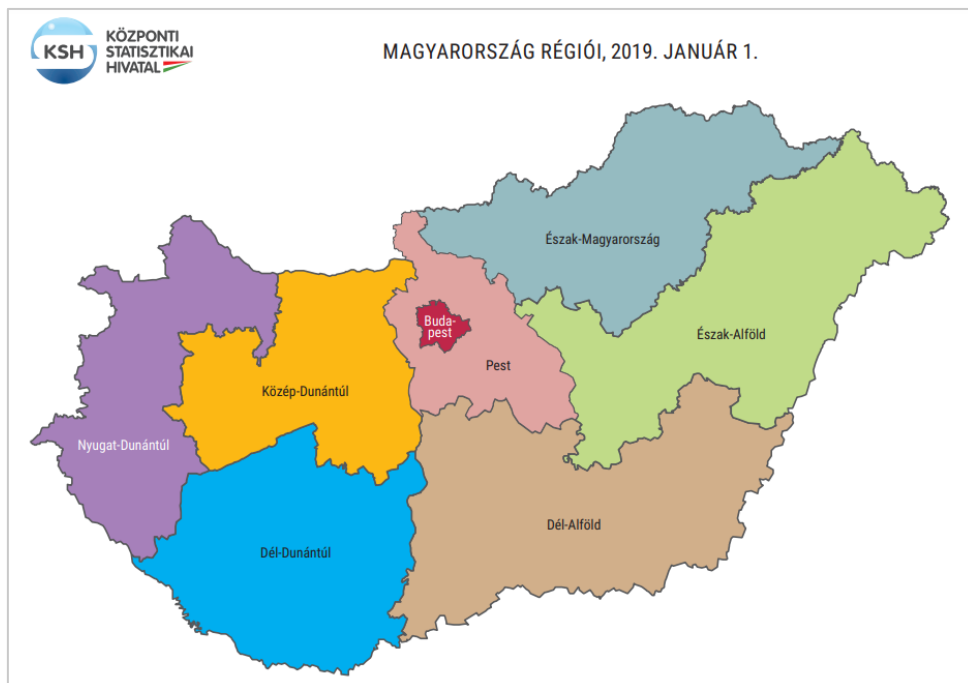
A NUTS rendszer szerepe és jelentősége

- **Statisztikai elemzés:** Az egységes rendszer lehetővé teszi az adatok összehasonlítását az EU különböző régiói között.
- **Támogatási alapok elosztása:** A kohéziós politika keretében a fejlettségi különbségek alapján történik a támogatások elosztása. A kevésbé fejlett régiók több támogatást kapnak.
- **Tervezés és monitoring:** Segíti a tervezést és a fejlesztési programok eredményeinek nyomon követését.

A rendszer célja, hogy elősegítse a regionális különbségek felismerését és csökkentését, valamint növelje a kohéziós politika hatékonyságát az EU-ban (Tóth, 2020).

2.3 A NUTS-rendszer hazánkban

A NUTS rendszer Magyarországon **három fő szintre osztja** az ország területét. A NUTS-1 szinten nagyrégiók találhatók, amelyek az ország jelentős régiói: Dunántúl, Alföld és Észak, valamint Közép-Magyarország. A NUTS-2 szint statisztikai régiókat foglal magában, mint például Észak-Magyarország vagy Dél-Alföld. A NUTS-3 szintet a megyék alkotják, mint például Borsod-Abaúj-Zemplén és Hajdú-Bihar (KSH, 2019).

1. ábra: Magyarország régiói

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, 2022

Az ország területe jelenleg **nyolc tervezés-statisztikai régióra** tagolódik. Ezek közül hat régió három-három vármegyéből áll. Nyugat-Dunántúlt Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala vármegyék alkotják. Közép-Dunántúl régióhoz Fejér, Komárom-Esztergom és Veszprém vármegyék tartoznak. Észak-Magyarország régió Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád vármegyéből áll. Észak-Alföld régió Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyét foglalja magában. Dél-Alföld régió Bács-Kiskun, Békés és Csongrád-Csanád vármegyéből áll. Dél-Dunántúl régiót Baranya, Somogy és Tolna vármegyék alkotják. Pest vármegye és Budapest önálló régióként funkcionálnak. (KSH, 2019)

Az ország népességének ötöde Budapest régióban koncentrálódik, ahol több mint kétszer annyian élnek, mint a legkisebb népességű régióban, Dél-Dunántúlon. A két alföldi régiónak a legnagyobb a területi kiterjedése, míg Budapestnek a legkisebb. Budapesten a népsűrűség kiemelkedően magas: ötvenszer több ember jut egy négyzetkilométerre, mint Dél-Dunántúlon.

A régiók településszerkezete jelentősen különbözik egymástól. A dunántúli régiók és Észak-Magyarország jellegzetesen aprófalvas településszerkezetűek, míg a két alföldi régiót és Pest vármegyét nagyobb népességszámú települések alkotják. (KSH, 2019)

2. ábra: Magyarország járásai

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, 2022

A **járások** rendszere **2013-ban került újra bevezetésre**, hogy megerősítse a **helyi közigazgatást** és **javítsa a szolgáltatások** elérhetőségét. Jelenleg Magyarországon **197 járás** és **23 kerület** található Budapesten. A járások különböző méretűek és népességűek, a legkisebbek néhány ezer lakost számlálnak, míg a legnagyobbak százezernél is többet (Lőrincz, 2010). A járási hivatalok felelősek a helyi közigazgatási feladatok ellátásáért, beleértve a lakcímnnyilvántartást, az anyakönyvezést, a szociális ügyeket és a vállalkozások működési engedélyezését. A járási rendszer célja, hogy a lakosság számára könnyebben elérhetővé tegye a közigazgatási szolgáltatásokat, csökkentve ezzel az utazási időt és költségeket. Emellett a járások fontos szerepet játszanak a helyi fejlesztési projektek koordinálásában és végrehajtásában, valamint a közszolgáltatások hatékonyabb működtetésében.

2.4 A településfejlesztés fogalma, jellemzői

A településfejlesztés korábban főként központi szintű feladat volt, de napjainkban a helyi szintű tervezés és döntéshozatal növekvő fontossága miatt polarizálódhat. Ez azt jelenti, hogy van egy központi, kormányzati szintű településhálózat-fejlesztés, valamint egy helyi, kis térségi szintű településfejlesztés. Mindkét esetben fontos lehet a **területi vagy regionális szintű közvetítés**. A településhálózat-fejlesztés a települések tervszerű alakítását jelenti a központi politikával, cselekvésformákkal és eszközökkel, még akkor is, ha ez a konkrét településeken valósul meg. A településfejlesztés egyre inkább a helyi kezdeményezéseket és finanszírozást foglalja magában, különféle mechanizmusokkal és célkitűzésekkel (Faragó, 1987).

A **településfejlesztés** az emberek **életszínvonalának növelését** és a **környezeti állapotok javítását** célozza meg. A települési környezet nemcsak a fizikai elemeket foglalja magában, hanem a gazdasági, társadalmi és természeti tényezőket is. Ez a fejlesztés a települési szövetbe történő tudatos és stratégiai beavatkozást jelenti, figyelembe véve a hosszú távú fenntarthatóságot és gazdaságosságot. Fontos megjegyezni, hogy a fejlesztés nem mindig épített környezetbeli változásokat jelent, hanem lehet gazdasági és társadalmi folyamatok befolyásolása is. A településfejlesztés egy összetett folyamat, amely számos tényezőt ölel fel, és hasonlítható egy kinyitott esernyőhöz, amely alatt számos terület és lehetőség található (Nagy, 2014).

A településfejlesztési koncepciók kidolgozásánál és végrehajtásánál fontos figyelembe venni a tér és a térhasználat rétegzettségét, valamint az egyes szintek kölcsönhatását és

egymásba való épülését. A térszerkezet összetettsége függ a tevékenységek gyakoriságától és azok jellegétől. Fontos figyelembe venni minden olyan dimenziót - kereskedelmi, közigazgatási, közösségi, kulturális térhasználati szokások -, amelyek befolyásolják a tervezett változásokat (Balázs, 2018).

2.5 A városfejlesztés fogalma, jellemzői

Városfejlesztés során a városi szövet egy új vagy megújult darabjának kialakítása történik. A városi szövet és a város társadalmi és gazdasági élete szorosan összefonódik, és ezek az elemek kölcsönösen befolyásolják egymást. Együttes hatásuk meghatározza a városi élet minőségét, valamint a város versenyképességét és vonzerejét. A városfejlesztés és városrehabilitáció keretében végzett fizikai beavatkozások célja a városi szövet átalakítása, hogy javítsák a városi élet fizikai feltételeit (Urbánné Malomsoki, 2020). A városfejlesztés fő célja a **városi környezet állandó fejlesztése és hatékonyabbá tétele**, figyelembe véve a fenntarthatóságot, a gazdasági versenyképességet, valamint a társadalmi és kulturális összetartozást. Ez magában foglalja a helyi közösségek igényeinek figyelembevételét és a környezeti fenntarthatóságot, miközben kiemelt fontosságú a közlekedési és közműhálózatok fejlesztése is (Beluszky, 2003).

A városfejlesztés jellemzői közé tartozik az **integrált tervezés**, amely átfogó megközelítést igényel, figyelembe véve a gazdasági, társadalmi, környezeti és infrastrukturális szempontokat. Ezen kívül a fenntarthatóság is alapelv, ami magában foglalja az energiahatékonyságot, a megújuló erőforrások használatát és a környezetvédelmet. A közösségi részvétel elengedhetetlen, mivel a lakosság bevonása a döntéshozatali folyamatokba kulcsfontosságú a sikeres fejlesztéshez. A gazdasági versenyképesség is fontos cél, mely a helyi gazdaság erősítését, munkahelyteremtést és a befektetések vonzását foglalja magában. Az infrastruktúra fejlesztése, beleértve a közlekedési, kommunikációs és közműhálózatok modernizálását és bővítését, alapvető a városi életminőség javítása érdekében. Végül, a kulturális örökség megőrzése és a társadalmi egyenlőség elősegítése szintén lényeges szempontok a városfejlesztésben (Enyedi, 1998).

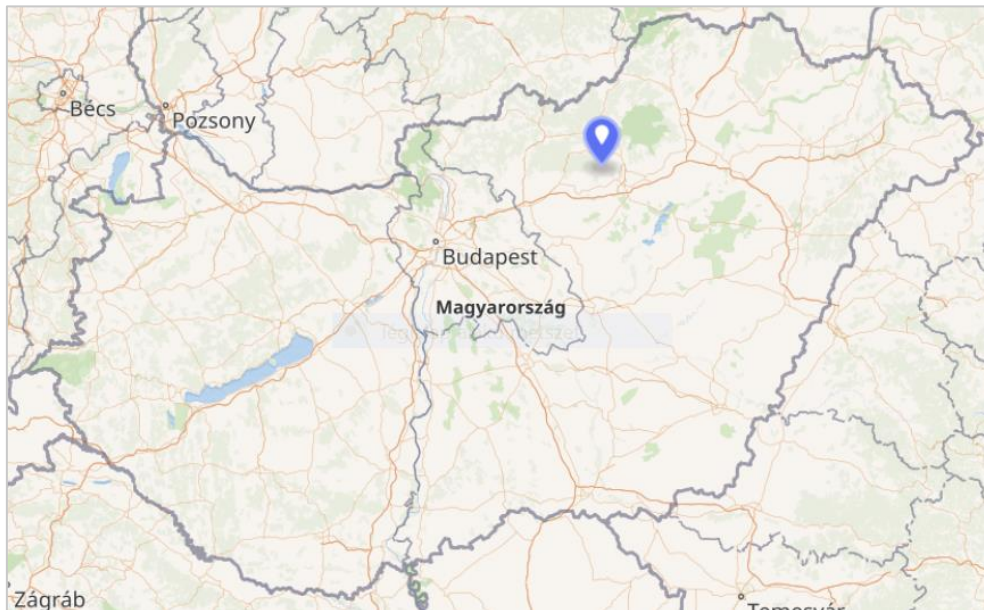
2.6 Verpelét város bemutatása

A következőkben Verpelét város **LAU 1-es szinten** betöltött szerepét fogom bemutatni. A város Magyarország északi részén, az Észak-Magyarországi régióban található. Heves vármegyéhez tartozik. A **környező települések**: észak felől **Sirok**, északkelet felől **Egerszólát**, dél felől **Feldebrő**, délnyugat felől **Vécs**, nyugat felől **Kisnána**, északnyugat felől pedig **Tarnaszentmária**. Egertől 20 kilométerre található (KSH, 2020). Eger és Gyöngyös felől is jól megközelíthető, a két város térségét összekötő 2416-os úton; déli szomszédjai felől a Kápolnától idáig húzódó 2417-es úton érhető el, míg az északabbi szomszédaival a 2415-ös út kapcsolja össze. Határszélét északkeleten érinti még a 24 128-as út is. Korábban vasúton is elérhető volt, a Kisterenye–Kál–Kápolna-vasútvonalon, de itt 2007. március 4. óta nincs személyszállítás. Verpelét megállóhely a 2416-os út közelében található, a kisváros nyugati részén, közúti megközelítését az abból, annak körülbelül 25+850-es kilométerénél észak-északnyugati irányban kiágazó 24 309-es út, települési nevén Vasút út biztosítja. (Magyar Közút Nonprofit Zrt) Verpelét városi jogállású település, területe 53,18 km², népsűrűsége 71,46 fő/km². Verpelét Magyarországon belüli elhelyezkedése a 3. ábrán látható (Autóatlasz, 2020).

Verpelét látványosságai közül kiemelkedik a **római katolikus plébániatemplom**, amelyet a középkorban, a Mindenszentek tiszteletére építettek. Az egyhajós templom különlegessége, hogy a román és gótikus stílusjegyek mellett, a későbbi felújítások során barokk elemekkel is gazdagodott, így több korszak építészeti stílusa egyesül benne. A településen található még több műemlék jellegű épület is, köztük a Csokonai utca 1. szám alatt álló ház, ahol a helyi hagyomány szerint Bem tábornok szállt meg 1849-ben a szabadságharc idején.

Verpelét látnivalói között található a központban álló **kovácműhely**, amely az 1800-as évek körül épülhetett és 1964-ben újították fel. A zsúpfedeles épület oromzatán kovácscégér díszleg, belsejében pedig egy nagy kohó, üllőtőke, fűjtató és régi kovácsszerszámok láthatók; a hagyomány szerint Mátyás király is itt patkoltatta meg lovát Eger felé menet. A település további nevezetessége a 196 méter magas **Vár-hegy**, amely természetvédelmi ritkaságként többek között a csinos árvalányhaj, leánykökörücsin, piros kígyószisz és a sárga kövirózsa élőhelye. A hagyományos népi lakóházak nyeregtetős, zsúpfedeles épületek, föld- és vályogfalakkal, gyakran szabadkéményes kialakítással; a csűrök falábakon álltak, és a bort kamrákban vagy pincékben tárolták. A Fő téren található **Honvédemlékmű** 1901-ben épült az

1849. február 27-i verpeléti csata emlékére, és 1948-ban Petőfi mellszobrát is elhelyezték rajta; a csata során sebesült meg a helyi hagyomány szerint Lebstück Mária huszárfőhadnagy is, az izraelita temető kőfala mellett. Az elesett 57 honvéd sírja a régi temetőben található. A Dózsa György úton áll egy korábbi kastély, amelyet a 19. században a Hasenfeld család birtokolt, míg a Kossuth utca 75. szám alatt egy 18. századi kúria áll, amit ma az erdőgazdaság használ (Paládi-Kovács , 1985).

3. ábra: Verpelét elhelyezkedése

Forrás: OpenStreetMap, 2024

Verpelét **erősségei** közé tartoznak a kedvező természeti adottságok, hiszen közel helyezkedik el Egerhez és a Mátra hegységhez, ami turisztikai vonzerőt biztosít, és a város dombos tája, szőlőültetvényei a **borászat** szempontjából is előnyösek. További erősségét jelenti a **gazdag történelmi és kulturális örökség**, amelyet a helyi hagyományok, mint például a **szüreti fesztiválok**, erősítenek, így növelve a turisztikai potenciált. A térség borászata és agrárszektora jelentős gazdasági tényező, nemzetközi szinten is ismertté téve a települést. Ugyanakkor a város gazdasága nagymértékben függ az agráriumtól és a borászattól, ami sebezhetővé teszi az időjárás és a piaci ingadozások miatt. További gyengeség, hogy a fiatalok elvándorlása problémát jelent a korlátozott munkalehetőségek és magasabb képzettséget igénylő pozíciók hiánya miatt, emellett pedig a közlekedési és közszolgáltatási infrastruktúra fejlesztésének elmaradása is gátolja a város fejlődését.

A város számára kihívást jelent a gazdasági diverzifikáció szükségessége, hiszen a település hosszú távú stabilitása érdekében az agrárágazat és a turizmus mellé más gazdasági ágazatokat is fejleszteni kellene. A klímaváltozás következtében egyre gyakoribbá váló szélsőséges időjárási események komoly veszélyt jelentenek a mezőgazdaságra, különösen a szőlészetre (Magyar Urbanisztikai Tudásközpont, 2014). Továbbá az elvándorlás visszaszorítása, különösen a fiatalok megtartása elengedhetetlen, hogy Verpelét hosszú távon életképes és fenntartható maradjon. Egy alapos IVS segíthet Verpelétnek olyan célokat és programokat meghatározni, amelyek erősítik a város adottságaira épülő, de fenntartható fejlődési irányokat.

Az IVS az **Integrált Városfejlesztési Stratégia** rövidítése. Az IVS egy olyan átfogó dokumentum, amelyet a városok készítenek a **hosszú távú**, fenntartható fejlődésük érdekében. A stratégia célja, hogy meghatározza az adott település fejlesztési irányait, prioritásait, és összekapcsolja a különböző fejlesztési célokat, mint például a gazdaságfejlesztés, a társadalmi kohézió, az infrastrukturális beruházások, valamint a környezetvédelem és a közösségi terek fejlesztése (Enyedi, 2012). Az IVS fontos alapidokumentum az Európai Unió és a kormányzati támogatások elnyeréséhez is, mivel ezek a források gyakran az ilyen stratégiai tervekhez kötődnek. Az IVS tehát segíti a városokat abban, hogy koordinált módon, a helyi igényekre és lehetőségekre alapozva fejlődjenek.

2.6.1 Történelmi háttér

A község első ismert okleveles említése 1331-ből származik, ahol **Velpreth** névalakban szerepel. A török hódoltság alatt Verpelét, amely a védtelen Tarna völgyében feküdt, egyre nehezebb helyzetbe került, különösen Buda és Hatvan elfoglalása után. A helyi lakosság 1550-től török adót fizetett, 1555-ben pedig már 16 házat tartottak nyilván. Eger 1596-os eleste és a 15 éves háború súlyos pusztulást hozott, és 1686-ra Verpelét szinte teljesen elnéptelenedett, mindössze másfél portát jegyeztek az adóösszeírásban (Egri tankerületi központ, 2014). A falu korábbi helyét végül elhagyták, miután az leégett, és a német katonaság beszállásolása is megviselte a lakosokat. A helyiek végül a közeli Dobi puszta erdőségeiben, Tarnaszentmária mellett húzódtak meg.

A török idők után gyorsan megindult a falu újraéledése: az 1701-es összeírás már **népes mezővárosként** említi Verpelétet, 69 férfi és 65 nő szerepelt az adófizetők között. Bár a

Rákóczi-szabadságharc idején ismét csökkent a lakosság, a 18. századi betelepítéseknek köszönhetően újra fejlődésnek indult a település. A század végén országos vásártartási jogot kaptak, és 1828-ban mezővárosi rangra emelték Verpelétet. Ekkoriban alakult ki a **földesúri majorsági gazdálkodás** is, amelyről az 1754-56-os összeírások tanúskodnak.

A 18. századtól kezdve egyre több korcsmáros jelent meg a faluban, ami a helyi kereskedelem növekedését is jelezte. A 19. század elejére Verpelét fontos kereskedelmi központtá vált, bár a vásárvonalon kedvezőbb fekvésű Gyöngyös fokozatosan nagyobb szerepet kapott. Ennek ellensúlyozására Verpelét birtokosa, báró Brudern Józsefné 1797-ben az uralkodótól évi négy országos vásár rendezésére szerzett engedélyt, ami tovább élénkítette a helyi kereskedelmi életet. A **mezőgazdaság** továbbra is a **legjelentősebb** megélhetési forma maradt (Egri tankerületi központ, 2014).

4. ábra: Egy Verpeléti pár, utólag színezett fényképe a századfordulóról

Forrás: Verpeletamk.lapunk, 2024

Verpelét polgári fejlődését jól mutatja, hogy a zsidó közösség már a 17. század első harmadában letelepedett a településen. A legkorábbi zsidó sírkő 1628-ból származik. Az 1918-

as forradalmi események során a hitközség irattára elpusztult, ezért a közösség korai történetét nem ismerjük teljes részletességgel. Ugyanakkor a 19. század elejétől 1944-ig fennmaradt anyakönyvek rögzítik a közösség tagjainak nevét, létszámát és a rabbik nevét.

A város vallási központként nemcsak helyben, hanem számos környező településen is ellátta a **zsidó közösségek** hitéleti és igazgatási feladatait, így a 20. század elejére a térség fontos vallási központjává vált. 1840-ben az Egri járás 240 zsidó lakosából 139 Verpeléten élt. A zsidó közösség létszáma 1869-ben érte el a csúcst, amikor 324 tagot számláltak. Később, a nagyvárosok fejlődésével sokan Egerbe költöztek. A helyi zsidóság főként kereskedelemmel és bortermeléssel foglalkozott; általuk kerültek a **verpeléti borok Nyugat-Európába** is. Verpeléten állt a Kárpát-medence egyetlen, **fából készült zsinagógája**, melyet 1961-ben bontottak le. A valaha virágzó közösség a második világháborúban szinte teljesen megsemmisült, az egykori zsinagóga épületében ma a település tűzoltószertára működik (Egri tankerületi központ, 2014).

A polgárosodás előmozdításában jelentős szerepet játszott a **vasút megjelenése** Verpeléten is. A 19. század utolsó harmadában országosan elindult a vasútépítési fellendülés, melynek során számos helyi érdekű vasútvonal épült. A térség nagy birtokosai, köztük Károlyi György és fia, Mihály összefogva kezdeményezték a Kisterenye és Kál közötti vonal kiépítését. Ennek a vonalnak a Recsk és Kál közötti szakaszát, amely Verpelétet is elérte, 1886-ban adták át a forgalomnak (Heves Megyei Levéltár, 1995). Ez a vasútvonal a Mátra-körösvidéki **HÉV** hálózatának része lett, és lehetőséget adott arra, hogy Verpelét termékei könnyebben eljussanak a piacokra, hiszen a Kál-Kápolna állomáson csatlakozott a Budapest és Miskolc közötti fővonalhoz.

5. ábra: Verpelét vasútállomása, amikor a HÉV még gazdaságosan üzemelt

Forrás: Verpeletamk.lapunk, 2024

A második világháború előtti évtizedekben Verpelét iparosai között megjelent néhány, a **városiasodást jelző szakma**, mint a bérfuvarozó, szemétszállító, nyomdász, illetve szállodás. 1945 után új szakmák is megjelentek, többek között gumijavító, szabó, hentes, valamint fodrász tevékenységek indultak a településen. Az 1950-es évek elején a párt iparpolitikája a kisipar felszámolását és a kisiparosok szövetkezetekbe tömörítését célozta. Az 1956-os események után azonban egyre több iparengedélyt adtak ki, így 1983-ra már 81 kisiparos dolgozott a településen, összesen 84 különböző szakmában (Egri tankerületi központ, 2014). Az 1950-es évek elején a magánkisiparosokat kisipari termelőszövetkezetekbe szervezték, majd az 1960-as évek elején létrehozták a Kál és Verpelét környéki vegyes KTSZ-t, amely helyben asztalos és cipész részleggel működött.

Verpelét 1950. október 22-én vált önálló tanácsú községgé, majd Községi Közös Tanács néven és székhellyel Tarnaszentmária társközsége lett. 1973. május 1-jén nagyközségi rangot kapott, majd a járások megszűnése után, 1984. január 1-jétől társközségével együtt Eger városkörnyéki községeként működött. Az 1945-ös földreform során 237 új gazdaságot hoztak létre Verpeléten. A **földosztás** növelte a parasztság termelési hajlandóságát, főként a szőlőművelés és belterjes gazdálkodás területén (Paládi-Kovács, 1985). A politikai háttérben az egyre erősödő Független Kisgazda Polgári és Agrárpárt támogatta a helyi földművelőket. A

földreform után a verpelétiak a **hagyományos gabonatermelés** mellett a híres **dohány- és szőlőművelési** tevékenységüket is folytatták. 1949-ben, a fokozódó dohánytermelési igény kielégítésére, egy állami dohányszárítót építettek a község temetőjének közelében. Ezekben az években a mezőgazdaság gépesítése is fejlődésnek indult.

A szovjet típusú mezőgazdaság bevezetése és a Rákosi-féle agrárpolitika során jelentős terhek hárultak a parasztságra: **kötelező terménybeszolgáltatások, adók,** és a **sértésvágás szabályozása** is fokozott nyomást gyakorolt rájuk. Az első lépés a kollektivizálás felé a **földbérlő szövetkezet** létrehozása volt, amely 1948. szeptember 4-én alakult 49 taggal, és 1949-ben felvette a Dózsa MGTSZ nevet. A kollektivizálás során a legelőgazdálkodást is szövetkezetek vették át, folyamatos korszerűsítésekkel kísérve. Az 1950-es évektől a Mátrai Erdőgazdaság kirendeltsége is működött a községben, hatásköre hét szomszédos településre is kiterjedt. Az 1952-ben átszervezett Néphadsereg révén létrejött a 18. páncélos hadosztály 48. közepes harckocsiezrede, amely Verpelétre települt. A helyőrség számos létesítménnyel, például tiszti lakásokkal és Helyőrségi Klubbal gazdagította a települést, amelyeket a helyi lakosok is igénybe vehettek. A katonai alakulat az 1970-es években átalakult, és később a „Dobó István” harckocsi dandár állomásozott itt (Paládi-Kovács, 1985).

A kádári konszolidáció javított a szőlőművelés feltételein, Verpeléten pedig fokozatosan kiépült az infrastruktúra. Új lakások, részben állami, részben magánérős fejlesztésekkel, háromemeletes tömbházak épültek, amelyek városias jelleget kölcsönöztek a településnek. A rendszerváltás után a privatizáció során megújult a hagyományos szőlőművelés is, és a verpeléti borászatok korszerű módszerekkel törekednek helytállni a hazai és nemzetközi piacokon (Egri tankerületi központ, 2014).

2.6.2 A város szerepköre

Az észak-magyarországi régió magába foglalja Heves megyét. Verpelét település rendszere három részre tagolható: **Központi rész:** A település központi része, ahol a legfontosabb közigazgatási, kereskedelmi és közszolgáltatási intézmények találhatók. Ide tartozik a polgármesteri hivatal, az iskola, az orvosi rendelő, a posta, valamint a főbb üzletek. **Lakóövezetek:** A lakóövezetek Verpelét különböző részein helyezkednek el, és elsősorban családi házak, lakóparkok találhatók itt. **Ipari és mezőgazdasági területek:** Ezek a területek elsősorban a település szélén helyezkednek el, és itt találhatók a helyi ipari létesítmények,

mezőgazdasági üzemek, raktárak és műhelyek. Ezek a területek fontosak a helyi gazdaság és munkahelyteremtés szempontjából (Eszterházy Károly Főiskola, 2014).

Verpelét fejlődése szoros összefüggésben áll a közeli vármegyeszékhely, Eger fejlődésével, valamint az ország azon dinamikusan fejlődő részéhez való kapcsolódásával, ahol az innováció is jelen van. Verpelét a megye egyik kiemelt települése. A város agglomerációs elhelyezkedése számos előnyt biztosít számára. Közelsége a vármegyeszékhelyhez lehetővé teszi, hogy könnyen megközelíthető legyen mind személyautóval, mind tömegközlekedéssel. A település fejlett oktatási, egészségügyi és kereskedelmi intézményekkel rendelkezik, ennek köszönhetően jelentős térségi feladatokat lát el (KSH, 2014).

A lakóövezetek szempontjából Verpelét olyan fejlesztési lehetőségeket rejt, mint új lakóparkok létrehozása, illetve az infrastruktúra és a közműhálózat korszerűsítése, amelyek további lakosokat vonzhatnak. Az ipari és mezőgazdasági területek fejlesztése pedig nemcsak a helyi gazdaságot, hanem a munkahelyteremtést is erősítheti. Az ipari parkok modernizációja, a fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok bevezetése és az új beruházások vonzása hozzájárulhat a település versenyképességéhez és hosszú távú gazdasági stabilitásához.

Ezen felül, a turizmus és a kulturális élet élénkítése is ígéretes fejlesztési irányt jelent. A helyi természeti és kulturális értékek (például a közeli borvidékek, történelmi emlékek) jobb kihasználása lehetőséget ad arra, hogy Verpelét ismert turisztikai célponttá váljon, ezáltal növelve a látogatószámot, és a helyi gazdaság bevételeit. A település fenntartható fejlesztési irányai, Egerrel való szoros kapcsolatával és kiváló földrajzi elhelyezkedésével kiegészülve, hosszú távon is pozitívan befolyásolhatják Verpelét fejlődését (Michalkó, 2010).

3. Saját vizsgálat

A jelen vizsgálat során arra törekszem, hogy egy átfogó képet nyújtsak a kutatásom központi témájáról, amely egy olyan releváns probléma vagy jelenség mélyebb megértésére irányul, amely gyakorlati szempontból fontos lehet. A kutatásom célja nemcsak az adott téma elemzése, hanem annak **szélesebb összefüggésekbe helyezése**, valamint **új ismeretek feltárása**. Ezzel szeretnék hozzájárulni a **szakirodalom bővítéséhez** és egyúttal **gyakorlati megoldásokat is felkínálni** a vizsgált problémára.

A kutatásom fő célja, hogy feltárjam azokat a tényezőket és folyamatokat, amelyek fontos szerepet játszanak a vizsgált jelenség kialakulásában vagy fennmaradásában. Emellett szeretném megérteni, hogyan kapcsolódnak ezek a tényezők egymáshoz, és így mélyebb képet alkotni a témáról.

3.1 A vizsgálat körülményei és helyszíne

A primer kutatás során célom volt olyan személyekkel mélyinterjúkat készíteni, akik jól ismerik Verpelétet és aktívan részt vesznek a város életében. Ezeket az interjúkat személyesen folytattam le. Ezen kívül kérdőíveken keresztül a helyi lakosság véleményét is kikértem. Az interjúk részleteit, valamint a kérdőívek tartalmát és módszertanát a primer kutatásról szóló fejezetben ismertetem. A szekunder kutatáshoz az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszerből származó adatokat használtam fel, és ezeket egy 10 éves időszakra vonatkozóan elemeztem.

3.2 Hipotézisek

A kutatásom során számos kérdés merült fel bennem. Képes-e Verpelét nagyobb léptékű fejlesztések megvalósítására? Mi okozza a jelentős elvándorlást? Vajon a kevésbé vonzó munkahelyek miatt van ilyen magas ingázási arány? Milyen típusú fejlődés lenne a legfontosabb a város életében? Célom, hogy primer és szekunder kutatások segítségével átfogó képet kapjak a városról, felmérjem a benne rejlő lehetőségeket és jelenlegi helyzetét.

H1: A városban rejlő turisztikai lehetőségek növelhetnék az idevándorlás arányát és a fiatalok helyben tartását.

H2: A családi és kisvállalkozók támogatása, több munkalehetőséget teremthetne, ez eredményezhetné az ingázás csökkenését.

H3: Verpelét és a környező településekhez vezető úthálózat felújítása a balesetek megelőzése érdekében.

H4: A turisztikai útvonalak fenntartása érdekében, nagyobb ráfordítást igényelne a környezetvédelem.

3.3 Kutatási módszerek és a minta bemutatása

A primer kutatások során gyakran használnak interjút és kérdőívet, és szakdolgozatomban mindkét módszert alkalmazni szerettem volna. Az interjú egy olyan kutatási technika, amelynek jól meghatározott célja és szerkezete van, és amely lehetővé teszi a másik fél mélyebb megismerését. Többféle interjútípus létezik, mint például a spontán, a strukturált, a strukturálatlan, illetve a félig strukturált interjúk (Szokolszky, 2004). Kutatásom során a félig strukturált interjúk egy speciális változatát, a mélyinterjút alkalmaztam.

A félig strukturált interjúk lehetőséget biztosítanak arra, hogy az előre meghatározott kérdések mellett nyitott kérdések is elhangozzanak, így komplex, részletes információkat gyűjthetünk. A mélyinterjú egy kvalitatív módszer, amely négy szemközt zajlik, és lehetővé teszi, hogy az interjúalany saját szavaival ossza meg gondolatait, érzéseit, véleményét, motivációit és céljait. Ez a módszer különösen hasznos, mert segít mélyreható, pontos információkat szerezni egy adott témáról. Az interjúk időtartama nagyjából 40 és 50 perc között mozgott. Összesen 10 kérdést fogalmaztam meg, amelyek Verpelét demográfiai, gazdasági és társadalmi sajátosságaira vonatkoztak. Emellett rákérdeztem a meglévő és tervezett fejlesztésekre, valamint a város jövőbeli lehetőségeire és kilátásaira is.

A primer kutatásom második szakaszát a kérdőíves felmérés alkotta. A kérdőívek alkalmazása egységes, meghatározott keretek között zajlik, ami megkönnyíti a begyűjtött adatok rendszerezését és értelmezését. A kérdőív egy adatgyűjtési eszköz, amelyet megfelelő szabályok betartásával érdemes elkészíteni. Fontos elkerülni a kétértelmű állításokat, a kérdések logikus sorrendjének betartása szükséges, valamint kerülni kell a válaszadók befolyásolását. A bizalmatlanság minimalizálása, a tagadás lehetőségének biztosítása, valamint a kérdőív külalakjára és hosszára való figyelés szintén lényeges szempontok (Szokolszky,

2004). Emellett ügyelni kell arra, hogy a kérdések a válaszadók társadalmi és szociális környezetéhez igazodjanak.

A szekunder kutatás során a TeIR adatbázisából letöltött információkat Excel táblázatokban dolgoztam fel és elemeztem. A vizsgálat szempontjából a területi folyamatok elemzésekor egy 10 éves időszak relevánsabbnak tűnt, mivel így jobban láthatóvá váltak a változások. Ezért a 2013 és 2023 közötti időszak adatait elemeztem. Kutatásom eredményeinek alátámasztása céljából Verpelét adatait egy hasonló adottságokkal rendelkező településsel, Egerszalók vetettem össze. Ami azonban turisztikai jelentősége és fejlődése tekintetében lényegesen előrébb jár, mint a vizsgált város.

3.4 Primer kutatás eredményei

A primer kutatási fejezetben legelőször az interjúkat fogom bemutatni. Céлом az volt, hogy olyan verpeléti lakosokkal készítek interjút, akik alaposan ismerik a várost és annak életét. Az első interjúm **Berkes Helgával** készítettem, aki **13 évig tanított** a Verpeléti Általános iskolában. Második interjúmat pedig **Tóth Rózával** folytattam le, aki **35 éven át tanított** a helyi iskolában és nagyban részt vett a közösségi életben. Nyugdíjazása után se hagyott fel a tanítással, a mai napig magán órákat ad a helyi gyerekeknek, általános iskolás és középiskolásoknak is egyaránt. Azért esett a választásom erre a két lakosra, mert biztos voltam benne, hogy tőlük egyenes és releváns válaszokat fogok kapni. Az interjúk után bemutatom a kérdőív eredményeinek elemzését. A kérdőívet online közösségi platformokon osztottam meg, bízva abban, hogy így minél több emberhez elér. A kérdőívet Google Űrlapon készítettem el, és összesen **19 kérdést** tartalmazott.

3.4.1 Interjúk bemutatása

Az első interjúra **2024. október 3-án** került sor **Berkes Helgával**, az otthonában. Az első néhány kérdésem Verpelét demográfiai, gazdasági és társadalmi helyzetére irányult. Az elhangzottakból kiderült, hogy a város számos lehetőséget rejthet, azonban az anyagi támogatás hiánya akadályozza ezek kiaknázását. Véleménye szerint a lakosok részéről egyértelműen meglenne az igény ezekre a fejlesztésekre. Azt is megosztotta, hogy a helyi általános iskola nem felel meg az elvárásoknak, ezért döntött úgy, hogy Egerben folytatja a tanítást, vállalva az ingázással járó nehézségeket is. A közbiztonságra vonatkozó kérdéseim célja az volt, hogy

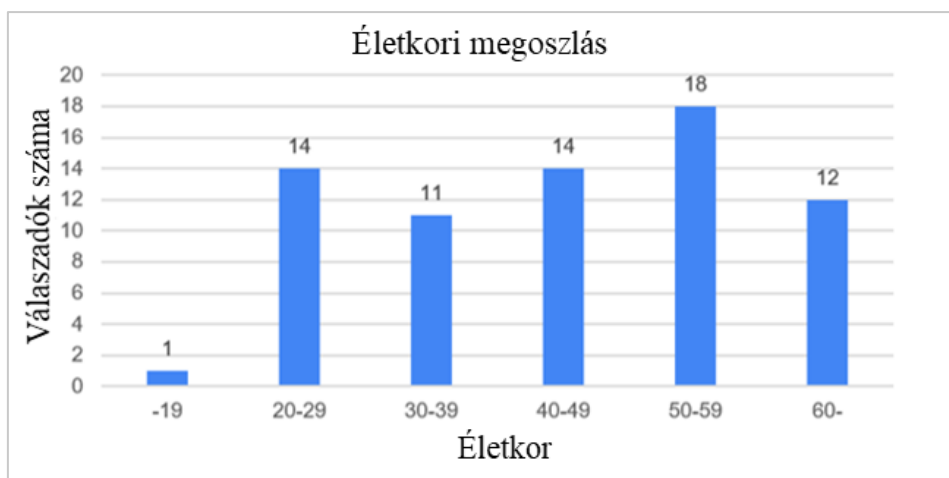
megismerjem a város biztonságosságának helyzetét. Válaszaiból kiderült, hogy a várost **nem tartja biztonságosnak**. Elmondása szerint a közelmúltban betörések történtek helyi üzletekben és boltokban, amelyeket vélhetően a roma kisebbség egyes tagjai követtek el, valószínűleg megélhetési okokból. Hangsúlyozta, hogy otthonában biztonságban érzi magát, azonban ha sötétedés után érkezik haza, inkább kihívja férjét, hogy kísérje el, mivel néhány helyen kevésbé rokonszenves személyek is előfordulhatnak. Arra a kérdésre, hogy milyen intézkedések növelnék a város lakóinak biztonságérzetét, úgy vélekedett, hogy több rendőr járőrözése lenne szükség, különösen az esti órákban. Jelentős problémának tartotta, hogy Verpeléten jelenleg nincs körzeti megbízott, és szerinte ezt a hiányosságot mihamarabb orvosolni kellene. Továbbá felvetette, hogy több térfigyelő kamerát lehetne elhelyezni a közterületeken, és a polgárőrség létszámának növelését is javasolta a közbiztonság fokozása érdekében. Következő kérdéseim a városban megvalósuló fejlesztésekre irányultak. Érdeklődésemre elmondta, hogy szerinte nem történik sok fejlesztés, amit részben a helyhiánynak tulajdonított. Véleménye szerint a legfontosabb fejlesztési terület az úthálózat jó minőségű kiépítése lenne a város egész területén. Külön kiemelte, hogy az utak állapotának romlását jelentősen fokozza a városon áthaladó kőszállító kamionok forgalma, amely súlyos problémát okoz. Elmondta, hogy ennek kezelésére az önkormányzat és a polgármester már lépéseket tett annak érdekében, hogy a követ ne kamionok, hanem vasúton szállítsák. Ennek érdekében a vasútvonalat fel is újították, azonban a kamionforgalom nem csökkent számottevően. Egy lakos beszámolója szerint egy nap alatt **370 kőszállító kamion** haladt át a városon, ami továbbra is komoly terhelést jelent a helyi infrastruktúra számára. Amikor megkérdeztem, miben lehetne javítani a város helyzetén, válaszul azt kaptam, hogy több munkalehetőséget kellene teremteni. Felvetette, hogy a helyi közmunkások részt vehetnének a mezőgazdasági munkákban, és megtermelhetnék a közintézmények konyhái számára szükséges zöldségeket és gyümölcsöket. Véleménye szerint Verpeléten egy tájház létrehozása is előnyös lenne, amely növelné a turizmust és gazdagítaná a város látványosságait. Hangsúlyozta továbbá, hogy a városban jelenleg nincs étterem vagy vendéglátóhely, pedig szerinte erre lenne igény. Úgy véli, sokan inkább a helyi vállalkozókat támogatnák, ahelyett, hogy Egerbe utaznának étkezés céljából. Több turisztikai attrakciót is javasolt a város számára. Azt is kifejtette, hogy a minden évben megrendezésre kerülő Bor és Nóta fesztivál mellett szívesen részt venne más rendezvényeken vagy programokon is, amelyek további kulturális és szórakozási lehetőségeket kínálnának a helyiek és a látogatók számára.

A második interjút **Tóth Rózával** készítettem el, aki 1952 óta, immár közel 73 éve él Verpeléten. Az interjút a családi házában 2024. október 3.-án folytattuk le. Beszélgetésünk kezdetén a város társadalmi és gazdasági helyzetével kapcsolatban tettem fel kérdéseket. Véleménye szerint a város közbiztonsága nem megfelelő, amelyet a roma kisebbség megélhetési bűnözése is súlyosbít. Úgy véli, hogy ez a helyzet számos problémát okoz. Javasolta, hogy változásokat kellene bevezetni a szeszes italok és más tudatmódosító szerek tekintetében, mivel állítása szerint ezek nagy valószínűséggel hozzájárulnak a betörésekhez. Mindezek ellenére elmondta, hogy szeret Verpeléten élni, amit részben annak tulajdonít, hogy jó környéken lakik, és barátságos szomszédok veszik körül. Véleménye szerint **kevés fejlesztés** valósul meg a városban, és a közbiztonság fejlesztését tartaná a legfontosabbnak a jövő szempontjából. A **munkanélküliség** is komoly problémát jelent, amely a városban és a környező községekben egyaránt fennáll. Továbbá aggasztónak találja a roma kisebbség létszámának növekedését, mivel a munkanélküliek többsége közülük tartozik, és ez hosszú távon súlyos következményekkel járhat a város számára. Az előző interjúban is felmerült, hogy komoly problémát jelent a kőszállító kamionok nagy száma, amelyek naponta áthaladnak a városon, ezáltal jelentősen csökkentve az utak élettartamát. Felvetette, hogy a járdák felújítása is indokolt lenne, mivel néhány helyen már balesetveszélyessé váltak. Emellett kiemelte, hogy az árkok rendbetétele a megfelelő vízelvezetés érdekében szintén fontos. Elmondta, hogy az ő utcájában gyakran kiömlik a szennyvíz, ami higiéniai szempontból sem ideális, különösen az idősebb korosztály számára, akiknél ez könnyen megbetegedéseket okozhat. Megítélése szerint fontos lenne az ivóvíz minőségének javítása, mivel jelenleg a víz keménysége 34-es értéket mutat, emellett szükség lenne a vízhálózat és a szennyvízhálózat korszerűsítésére is. Ezenkívül elengedhetetlen a vízhálózat és a szennyvízhálózat korszerűsítése is. A telefonhálózat fejlesztése szintén időszerű, mivel gyakran meghibásodik. Érdeklődtem, hogy milyen falusi turizmus típusokban lát nagyobb potenciált, szerinte lehetne a horgásztavat, valamint a Várhegyet népszerűsíteni, amely turisztikai vonzerőt jelenthetne. Kiemelte továbbá **Farkas Gábor helyi vállalkozó** munkásságát, aki korszerű helikopterek tervezésével és építésével foglalkozik, ezáltal nemcsak Verpelét hírnevét növeli, hanem munkahelyeket is teremt a helyi lakosság számára. Javasolta, hogy látogatásokat is lehetne szervezni vállalkozásához. Hozzátette, hogy Verpelét korábban a dohánytermesztéséről volt híres, ma azonban a szőlőtermesztés és a borkészítés dominál. Sok helyi gazda foglalkozik szőlőműveléssel, és kiváló minőségű borokat állítanak elő. Emellett a feketeteribizliből készült szörpök és borok is egyre népszerűbbek, amelyek a **Lajos Király Manufaktúra** termékei között megtalálhatók. Jó

ötletnek tartaná, ha a helyi borászatok látogathatóak lennének, mivel jó hírnevük vonzaná a látogatókat. Lehetőség lenne tárlatvezetések szervezésére is. A helyi nevezetességek, mint például a Várhegy vulkáni kúp vagy a **kovácsműhely**, szintén látogathatóvá válhatnának. Továbbá javasolta a vendéglátóipar fejlesztését is, például éttermek és étkezdék építését a belvárosban, hogy a nevezetességek megtekintése után a látogatók számára étkezési lehetőségek is rendelkezésre álljanak.

3.4.2 Kérdőív elemzése

Kutatásom második szakaszában a **lakossági kérdőív** eredményeit elemeztem ki. Az online közösségi felületeken keresztül osztottam meg a kérdőívet, hogy a lehető legtöbb embert elérjem. A kérdőívet **Google Űrlap** segítségével állítottam össze, amely 19 kérdést tartalmazott. A kérdések egy része demográfiai és statisztikai jellegű volt, de a lakosok városhoz fűződő kapcsolatát is vizsgáltam. Ezen felül arra is kíváncsi voltam, mennyire ismerik a helyi lakosok a meglévő fejlesztéseket, milyen jövőbeli változtatásokat tartanának indokoltnak, és hogyan látják a város hosszú távú fejlődését.

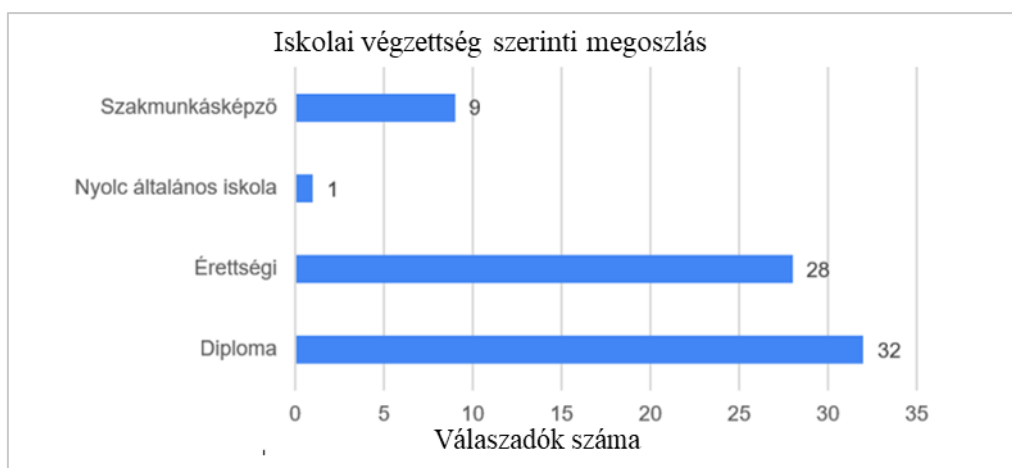

6. ábra: A válaszadók életkori megoszlása.

Forrás: Excel diagram, saját online kérdőív adataiból, 2024

A kérdőívemre összesen **70 válasz** érkezett. A nemek arányát tekintve a női kitöltők aránya magasabb volt, mint a férfiaké: a válaszadók 77,1%-a nő, míg 22,9%-uk férfi volt. A válaszadókat hat korcsoportba soroltam, a 19 éves és fiatalabbaktól kezdve egészen a 60 éves és idősebbekig. Az 5. ábrán a kitöltők korcsoport szerinti megoszlása látható. A legtöbb válasz

az 50-59 éves korcsoportból érkezett, 25,7%-ban, míg a 40-49 éves és a 20-29 éves korosztályból egyaránt 20%-os arányban kaptam visszajelzéseket. A legkevesebb válasz a 19 év alattiaktól érkezett, elenyésző százalékban. A diagramról leolvasható az is, hogy a középkorú nők sokkalta érdeklődőbbek a város jövőjével kapcsolatban.

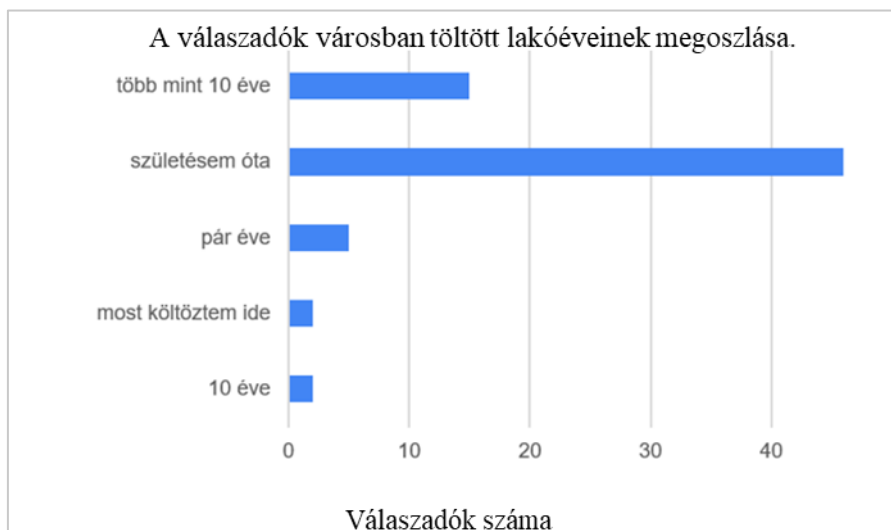
7. ábra: Legmagasabb iskolai végzettség alapján

Forrás: Excel diagram, saját online kérdőív adataiból, 2024

A diagram alapján látható, hogy a kérdőívet kitöltők között a legnagyobb arányban **felsőfokú végzettséggel** rendelkeznek, ők a válaszadók **44,4%-át** teszik ki, ami 32 főt jelent. Jelentős továbbá az érettségivel rendelkezők aránya is, amely 41,7%, vagyis 28 fő. A szakmunkásképzőt végzetek a válaszadók 12,5%-át képviselik, ami 9 főt jelent, míg kizárólag általános iskolai végzettséggel mindössze 1,4%, vagyis 1 fő rendelkezik.

Az eredmények meglepőek, mivel a várakozásokkal ellentétben magasnak bizonyult a felsőfokú végzettségűek aránya a városban. Ez arra utal, hogy a település lakosai között sokan rendelkeznek magasabb szintű iskolai végzettséggel, ami pozitív hatással lehet a helyi közösség fejlődési potenciáljára és munkaerőpiaci helyzetére. A magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők nagy aránya pozitív képet fest a településről, hiszen azt sugallja, hogy a város lakossága jól képzett, és potenciálisan magasabb jövedelemmel rendelkezik, ami hozzájárulhat a helyi gazdaság fejlődéséhez és a közszolgáltatások finanszírozásához. Az adatok alapján Verpelét számára kedvező lehet, ha további oktatási és képzési lehetőségeket biztosít, különösen a szakmunkásképzésben. A képzési lehetőségek bővítése hozzájárulhat a helyi gazdasági ágazatok munkaerő-ellátásához és a munkaerőpiaci igények kielégítéséhez.

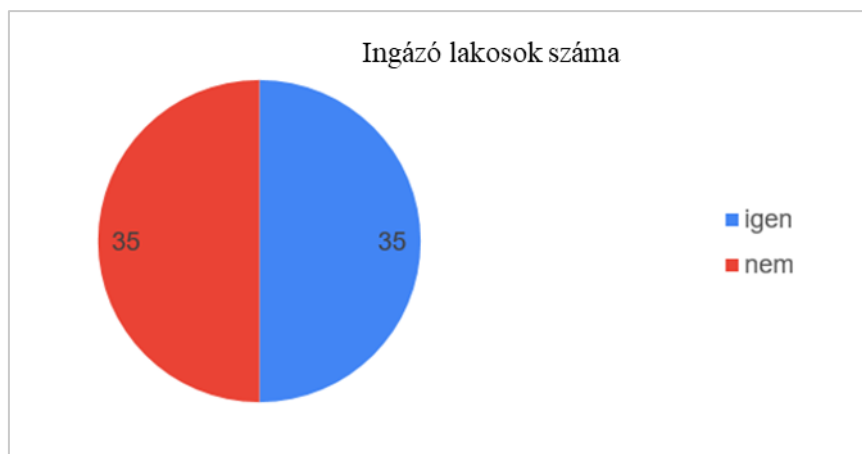
Összességében elmondható, hogy a település lakosságának magas iskolázottsági szintje kedvező alapot nyújt a fejlődéshez, és a jövőbeli fejlesztési stratégiák kiemelhetik a helyi oktatás és szakmai képzés támogatását.

8. ábra: A válaszadók városban töltött lakóéveinek megoszlása

Forrás: Excel diagram, saját online kérdőív adataiból, 2024

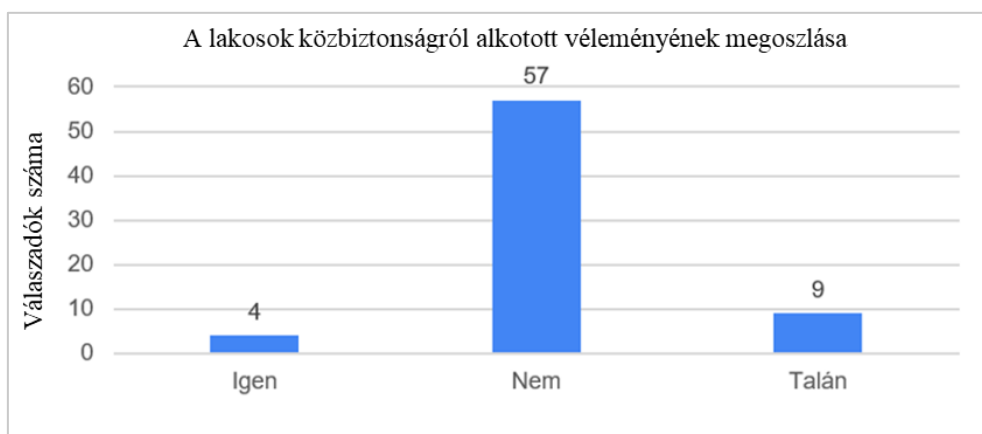
A következő kérdéssel arra voltam kíváncsi, hogy mióta élnek Verpeléten a helyi lakosok. A válaszok alapján a legtöbben, 65%-uk születésük óta itt élnek, ami arra utal, hogy a lakosság jelentős része hosszú ideje kötődik a településhez. További 21%-uk több mint 10 éve költözött ide, ami szintén jelentős időtartam, és a stabil lakossági összetételre utal. Megfigyelhető, hogy azok, akik születésüktől fogva Verpeléten élnek, alapvetően szeretnek itt lakni, ahogyan én magam is. Ezért is tartottam fontosnak rákérdezni, hogy a helyiek mennyire érzik jól magukat itt. Az eredmények azt mutatják, hogy több mint a fele, 56,9%-a a megkérdezetteknek azt válaszolta, hogy szeret Verpeléten élni. Ez a pozitív hozzáállás sokat elárul a településről és annak közösségéről, hiszen egy helyet az tesz igazán otthonossá, ha a lakói elégedettek és szívesen maradnak.

9. ábra: Ingázó lakosok száma

Forrás: Excel diagram, saját online kérdőív adataiból, 2024

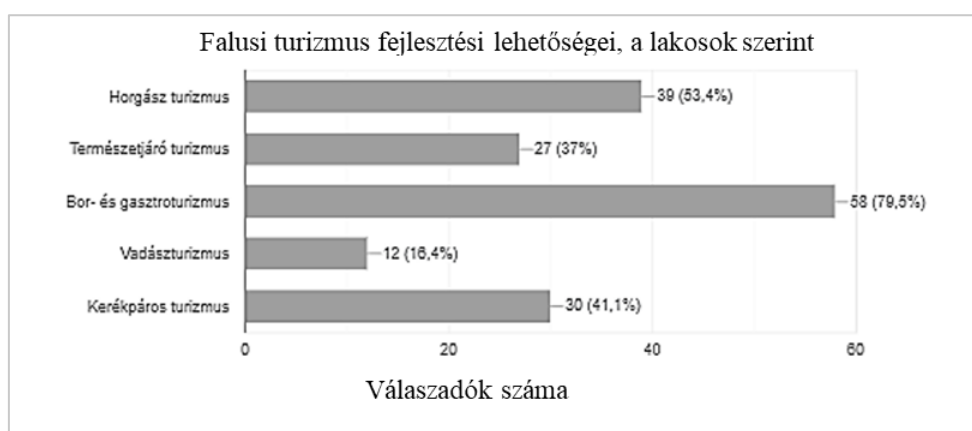
A felmérés célja az volt, hogy megtudjam, hányan kényszerülnek elhagyni a várost a megfelelő munkahely vagy iskola hiánya miatt, így rákérdeztem, hogy a válaszadók ingáznak-e a munkahelyükre vagy iskolájukba. Az eredmény meglepő volt: a válaszadók pontosan fele, **50%-uk ingázik** más környező településekre, míg a másik 50% helyben dolgozik vagy tanul. Ez felvetette a kérdést, hogy az ingázók milyen közlekedési módot választanak az utazáshoz. A válaszokból kiderült, hogy az ingázók **57,6%-a saját autóval** teszi meg az utat, míg a fennmaradó **42,4% tömegközlekedést** vesz igénybe. Az adatokból látszik, hogy jelentős az ingázók aránya, és a közlekedési módok között is megoszlik a preferencia, bár az autóhasználat túlsúlyban van.

10. ábra: A lakosok közbiztonságról alkotott véleményének megoszlása

Forrás: Excel diagram, saját online kérdőív adataiból, 2024

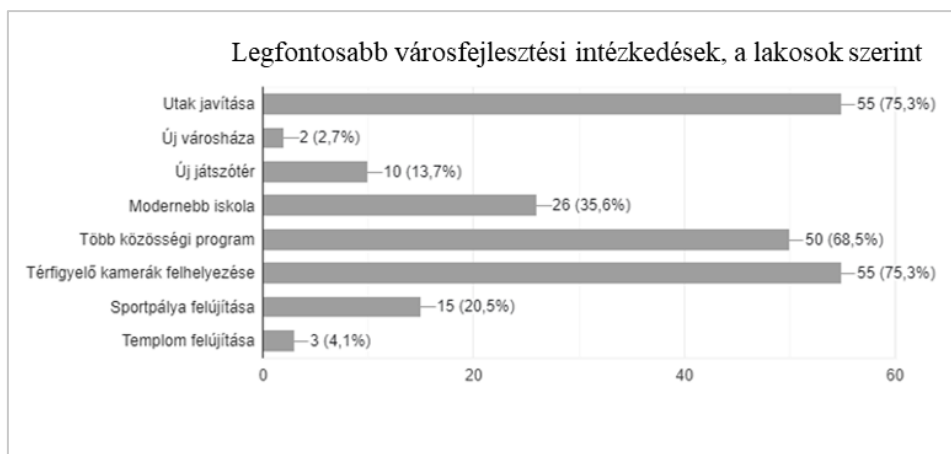
Ez a diagram azt mutatja, hogy a válaszadók többsége, összesen **57 fő** (80,6%), **nem érzi biztonságosnak** a települést, míg mindössze 4-en válaszolták, hogy igen, és 9 fő a "talán" opcióval fejezte ki bizonytalanságát. A lakosok nagy része elégedetlen a közbiztonság jelenlegi helyzetével, és különböző változtatásokat javasoltak ennek javítására. Sokan említették a több **rendőri jelenlét** szükségességét, mivel a városban nincs állandó körzeti megbízott, így a rendőrség kevésbé van jelen a mindennapokban. Továbbá igényelnék a több **térfigyelő kamera** felhelyezését, abban bízva, hogy ezek segítenék a bűnözés csökkentését. Emellett a közvilágítás javítását is szorgalmazták, mivel egyes utcákban a lámpák nem működnek megfelelően, ami szintén csökkenti a biztonságérzetet.

11. ábra: A falusi turizmus lehetséges fejlődési lehetőségei, a lakosok szerint.

Forrás: Google Űrlapok diagram, saját online kérdőív adatai alapján, 2024

A diagram alapján a **bor- és gasztroturizmus** a legnépszerűbb fejlesztési lehetőség a falusi turizmusban, mivel a válaszadók **78,5%-a** (58 fő) ezt választotta. A második legnépszerűbb a **horgász turizmus**, amelyet a válaszadók **53,4%-a** (39 fő) támogatott. A kerékpáros turizmus 41,1%-os (30 fő) népszerűséggel a harmadik helyen áll, míg a természetjáró turizmus ennél valamivel alacsonyabb, 37%-os (27 fő) támogatottsággal rendelkezik. A legkevésbé kedvelt fejlesztési lehetőség a vadászturizmus, amely mindössze 18,4%-os (12 fő) részvételi arányt ért el. Ezek az eredmények azt sugallják, hogy a lakosok leginkább a helyi bor- és gasztronómiai élményekre építő turizmus fejlesztésében látják a legnagyobb potenciált, míg a vadászturizmus iránt kevesebb az érdeklődés.

12. ábra: A legfontosabb városfejlesztési intézkedések lakossági megítélés alapján

Forrás: Google Űrlapok diagram, saját online kérdőív adatai alapján, 2024

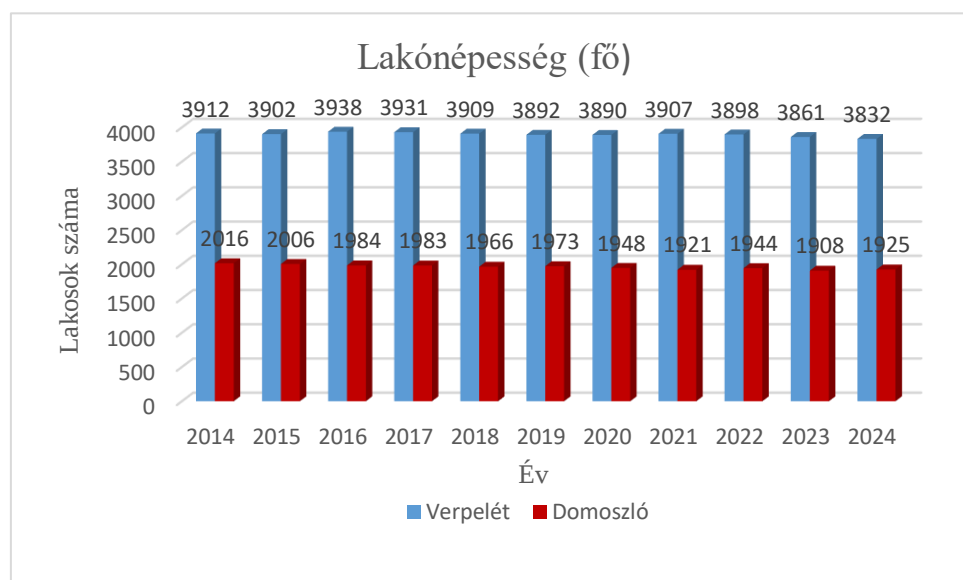
A diagram alapján a legfontosabb városfejlesztési intézkedések közül az utak javítása és a térfigyelő kamerák telepítése a legnépszerűbbek, mindkettőt a válaszadók 75,3%-a (55 fő) választotta. Ezt követi a több közösségi program iránti igény, amelyet a válaszadók 68,5%-a (50 fő) tart fontosnak. A modernebb iskola létesítése is jelentős támogatottsággal bír, a válaszadók 35,6%-a (26 fő) szerint ez fontos fejlesztés lenne. A sportpálya felújítása 20,5%-os (15 fő) arányban kapott támogatást, míg az új játszótér kialakítása a válaszadók 13,7%-a (10 fő) szerint lenne lényeges. A legkevésbé fontosnak az új városháza építését (2,7%, 2 fő) és a templom felújítását (4,1%, 3 fő) ítélték a válaszadók. Ezek az eredmények azt mutatják, hogy a lakosok a város alapvető infrastrukturális fejlesztéseit, valamint a közbiztonságot és a közösségi élet élénkítését tartják a legfontosabbnak.

3.5 Szekunder kutatás eredményei

A szakdolgozatom ezen részében befogom mutatni a szekunder kutatásom eredményeit, kutatásomban különféle adatok és mutatók elemzésével vizsgáltam meg a települést. Verpelét, mint vidéki kisváros esetében a demográfiai mutatók közül a legrelevánsabbnak a **lakónépesség számát**, a **vándorlási egyenleget**, valamint az **eltartottsági rátát** tartottam. A gazdasági mutatók vizsgálata során elemeztem a **munkanélküliek arányát**, továbbá a **helyi önkormányzat iparűzési adóbevételét** egy főre vetítve, valamint a **pályakezdő nyilvántartott álláskereső arányát százalékban megadva**. Példaként egy közeli falut választottam, amely demográfiai és fejlettségi szempontból leginkább hasonlít az általam vizsgált településhez: **Domoszlót**, egy csendes, szép környéken fekvő községet. A két települést egy 10 éves időintervallumon keresztül hasonlítottam össze, hogy az összefüggések és ellentétek jól láthatóak legyenek.

3.5.1 Fontosabb demográfiai mutatók

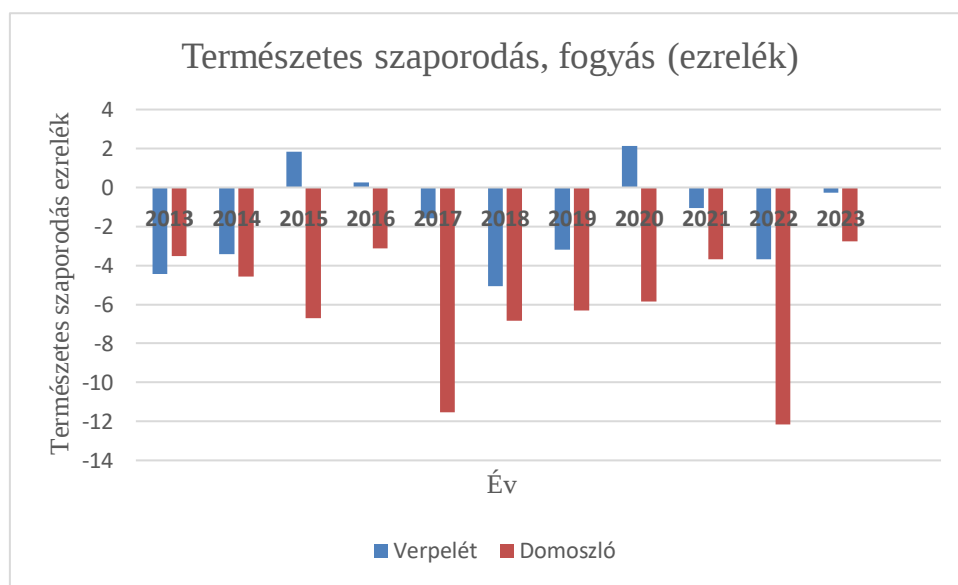

14. ábra: Népességszám változása

Forrás: Saját szerkesztés, TeIR adatok alapján, 2024

A diagram Verpelét és Domoszló lakónépességének alakulását mutatja 2014 és 2024 között. Verpelét lakossága enyhén csökkent, 3912 főről (2014) 3832 főre (2024), míg Domoszlóé jelentősebb mértékben, 2016 főről 1925 főre esett vissza. Mindkét településen csökkenő tendencia figyelhető meg, azonban Domoszlónál a népességfogyás sokkal

drasztikusabb, mint Verpelétnél, ami jelentős demográfiai különbségeket mutat a két település között. A jelentős különbséget több tényező is magyarázza. Először is, Domoszló egy kisebb község, ám a környező falvak közül még így is ez hasonlít leginkább a vizsgált városhoz, Verpeléhez. Verpelét fekvése kedvező azok számára, akik a közeli nagyobb városokban, például Gyöngyösön vagy Egerben találtak munkát. Ezzel szemben Domoszló távolabb helyezkedik el Egertől, és bár Gyöngyös közelsége előnyt jelent, az itt élők szívesebben ingáznak Egerbe, ahol több és jobb munkalehetőség áll rendelkezésre, valamint fejlettebb városi környezetet biztosít.

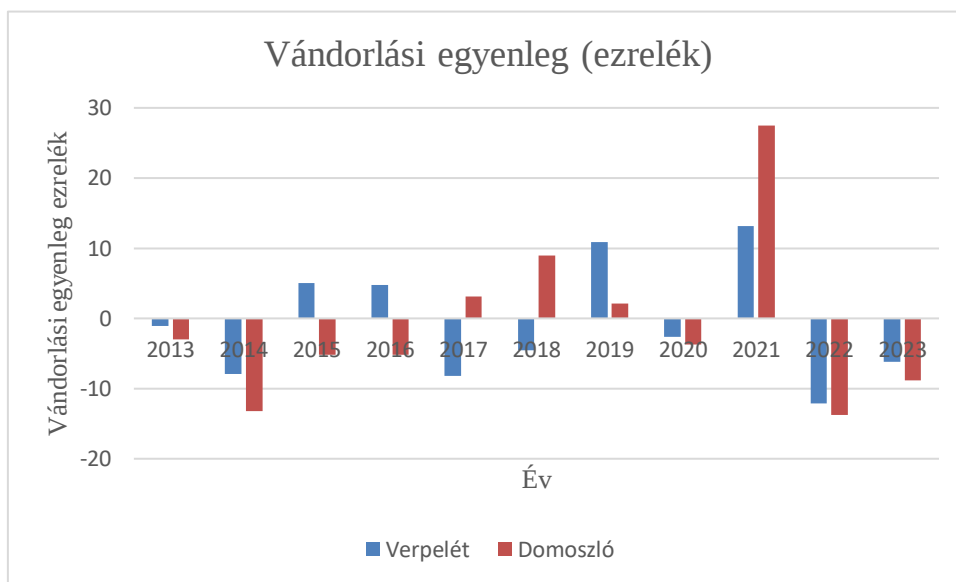

15. ábra: Természetes szaporodás, fogyás

Forrás: Saját szerkesztés, TeIR adatok alapján, 2024

A 15. ábra Verpelét és Domoszló természetes szaporodási és fogyási arányait mutatja 2013 és 2023 között, ezrelékben kifejezve. Verpeléten a természetes szaporodási és fogyási arány viszonylag stabil, általában -2 és +2 ezrelék között mozog, és néhány évben, például 2015-ben és 2020-ban, enyhe növekedést is mutatott. Ezzel szemben Domoszlón jelentős, -10 ezreléket meghaladó fogyási arány figyelhető meg, különösen 2018-ban és 2023-ban, ami súlyos demográfiai csökkenésre utal. Összességében Verpelét demográfiai helyzete stabilabb, míg Domoszló esetében a természetes fogyás mértéke hozzájárulhat a lakosság jelentős csökkenéséhez. A munkahelyekhez való közelség és a település mérete is befolyásolhatja a népességváltozást – Verpelét kedvezőbb fekvése valószínűleg hozzájárul a stabilabb demográfiai helyzethez, mivel a nagyobb városok, például Eger és Gyöngyös elérhetősége

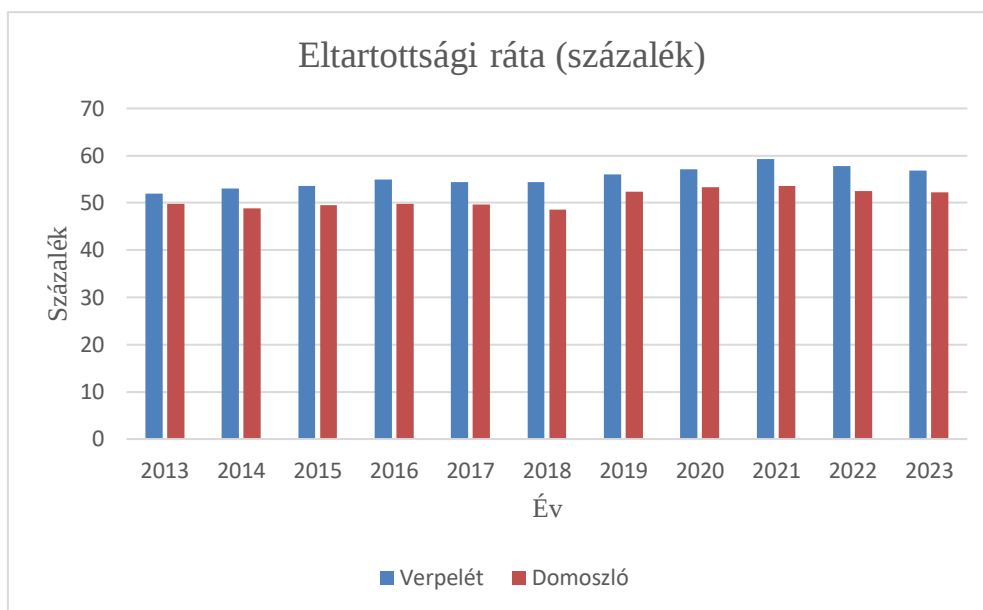
vonzóbbá teheti a települést a fiatalabb, munkaképes korú lakosság számára. Domoszló esetében az elszigeteltebb elhelyezkedés és a kedvezőtlenebb munkahelyi kilátások fokozzák az elvándorlást és a népességfogyást. Összességében a diagram azt sugallja, hogy Verpelét kedvezőbb demográfiai és gazdasági helyzetben van, míg Domoszló esetében sürgetőbb lépésekre lehet szükség a népességcsökkenés megfékezésére.

16. ábra: Vándorlási egyenleg

Forrás: Saját szerkesztés, TeIR adatok alapján, 2024

A 16. ábra szerint 2013 és 2017 között mind Verpeléten, mind Domoszlón többnyire negatív volt a vándorlási egyenleg, ami azt mutatja, hogy ezekben az években többen hagyták el a településeket, mint ahányan beköltöztek. 2018 és 2020 között enyhe stabilizáció figyelhető meg: Verpelétnél a vándorlási egyenleg pozitív irányba fordult, és Domoszló is mutatott néhány pozitív értéket. 2021 kiemelkedő év volt Domoszló számára, amikor egy rendkívül magas, +25-ös értéket ért el, ami jelentős beáramlást jelez, és valamilyen helyi tényező következménye lehet. Verpelét ebben az évben szintén pozitív egyenleget mutatott, bár kisebb mértékben, de 2022-ben már újra enyhén negatívba fordult. 2022-től kezdve mindkét település ismét negatív egyenleget mutat, ami arra utal, hogy a korábbi beáramlás visszafordult, és ismét csökkent a lakosság számuk. Összességében az elmúlt évtized során mindkét településen hullámzóan alakult a vándorlási egyenleg, Domoszlón különösen kiugró évek is voltak, de a tendencia a vizsgált időszak végére ismét negatívba fordult.

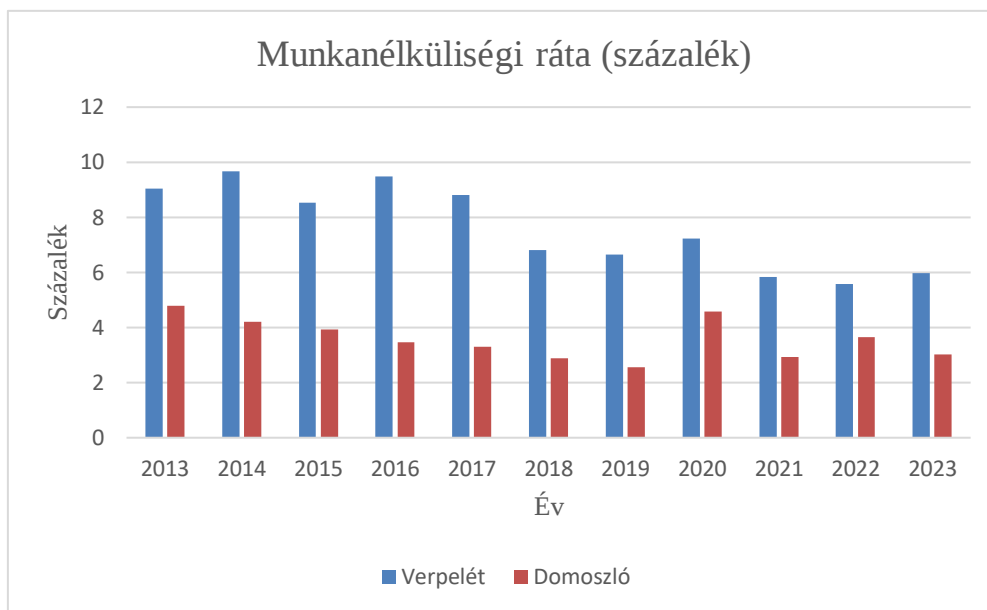
17. ábra: Eltartottsági ráta

Forrás: Saját szerkesztés, TeIR adatok alapján, 2024

A 17. ábra alapján eltartottsági ráta folyamatosan **50% feletti** értéke Verpeléten és Domoszlón 2013 és 2023 között arra utal, hogy mindkét településen a lakosság több mint fele eltartott korú, ami jelentős demográfiai terhet ró az aktív korú lakosságra. Verpeléten általában magasabb az eltartottsági ráta, mint Domoszlón, ami arra utal, hogy itt nagyobb arányban vannak jelen az idős vagy fiatal korosztályok, ez pedig további nyomást gyakorolhat a szociális és egészségügyi ellátórendszerre.

A vizsgált időszak végén, 2022 és 2023 között mindkét településen enyhe csökkenés figyelhető meg, bár a változás nem jelentős, ami azt sugallja, hogy vagy nőtt az aktív korú lakosság aránya, vagy kevesebb az eltartottak száma. Ennek ellenére a magas eltartottsági ráta hosszú távon gazdasági kihívásokat okozhat, mivel az eltartottak ellátása folyamatosan igényli az aktív lakosság erőforrásait. Összességében tehát elmondható, hogy bár vannak kisebb ingadozások, a demográfiai teher mindkét településen meghatározó maradt az elmúlt évtizedben.

3.5.2 A város gazdasági mutatói

18. ábra: Munkanélküliségi ráta

Forrás: Saját szerkesztés, TeIR adatok alapján, 2024

A diagram a munkanélküliségi ráta alakulását mutatja Verpeléten és Domoszlón 2013 és 2023 között. Verpeléten a munkanélküliségi ráta folyamatosan magasabb, különösen az időszak elején, amikor 8-10% körül mozog, majd az évek során fokozatosan csökken, 2023-ra 5-6% körüli értékre. Ezzel szemben Domoszlón a munkanélküliségi ráta alacsonyabb és stabilabb, általában 2-4% között mozog az egész vizsgált időszak alatt. Az eltérés arra utal, hogy Verpelét munkaerőpiaci helyzete kedvezőtlenebb lehet, míg Domoszlón stabilabb a helyzet, ami jobb gazdasági körülményekre vagy foglalkoztatási lehetőségekre utal. Mindkét településen megfigyelhető egy csökkenő trend, de Verpeléten ez lassabban valósult meg. 2020 körül Verpeléten átmenetileg emelkedett a munkanélküliségi ráta, amit valószínűleg a COVID-19 járvány gazdasági hatásai okoztak, de ezt követően újra csökkenés indult.

Összességében elmondható, hogy bár Verpeléten a csökkenő tendencia biztató, a település munkaerőpiaci helyzete továbbra is nagyobb kihívásokkal néz szembe, különösen az eltartottsági ráta magas értéke miatt, ami a gazdasági terhek fennmaradását eredményezheti.

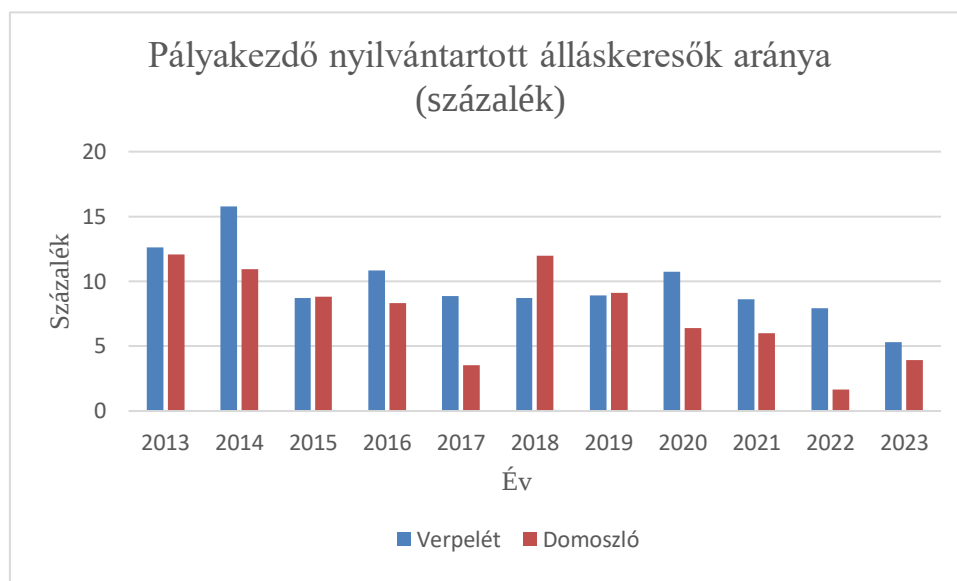

19. ábra: Helyi önkormányzat iparűzési adó bevétele, egy lakosra nézve.

Forrás: Saját szerkesztés, TeIR adatok alapján, 2024

A 19. ábra Verpelét és Domoszló települések helyi önkormányzatainak iparűzési adóbevételét mutatja egy főre vetítve 2014 és 2022 között, ezer forintban kifejezve. Az adatok alapján Verpeléten az egy főre jutó iparűzési adóbevétel jelentősen magasabb, mint Domoszlón, ami arra utal, hogy Verpelét gazdasági szempontból előnyösebb helyzetben van, erősebb helyi gazdasággal és több ipari tevékenységgel. Verpeléten különösen 2018 és 2020 között figyelhető meg a bevételek dinamikus növekedése: 2019-ben és 2020-ban az egy főre jutó bevétel meghaladta a 20 ezer forintot, 2019-ben pedig elérte a 23 ezer forintot. Ezt követően 2021-ben csökkenés tapasztalható, majd 2022-ben ismét növekedés következik be. Ezzel szemben Domoszlón az iparűzési adóbevétel alacsonyabb, és az évek során szinte alig változik, stabilan 5 és 8 ezer forint között marad.

Összességében Verpelét iparűzési adóbevétele jóval magasabb és dinamikusabb, míg Domoszló bevételei alacsonyak és stabilak, ami a két település közötti gazdasági aktivitásbeli különbségekre utal.

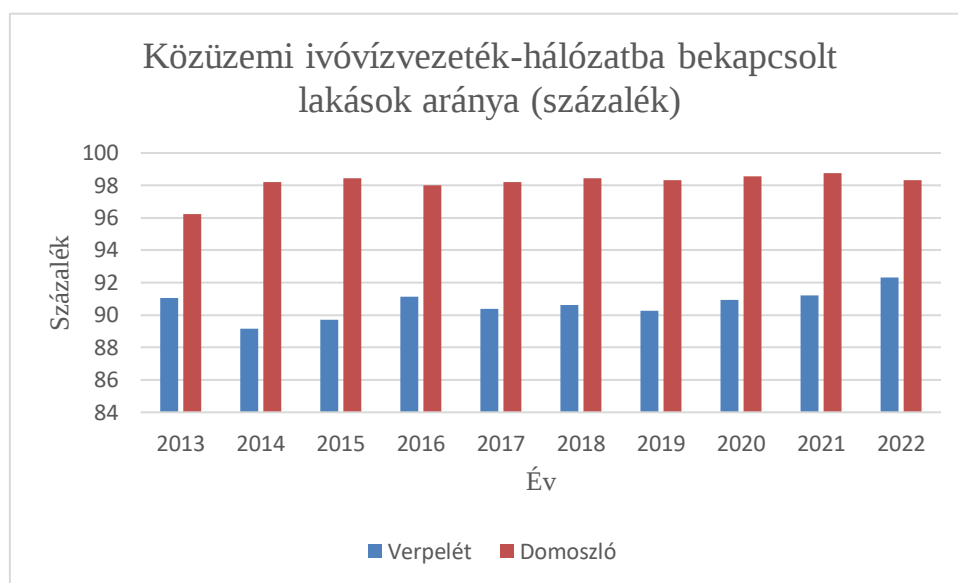
20. ábra: Pályakezdő nyilvántartott állás keresők aránya

Forrás: Saját szerkesztés, TeIR adatok alapján, 2024

Az ábrán a pályakezdő nyilvántartott állás keresők arányának változása látható Verpeléten és Domoszlón 2013 és 2023 között. Verpeléten a pályakezdők munkanélkülisége az időszak elején kifejezetten magas, különösen 2013-ban és 2014-ben, amikor az érték meghaladta a 15%-ot. Az ezt követő években ugyan csökkenő tendencia figyelhető meg, de 2023-ra Verpeléten még mindig több pályakezdő keres állást, mint Domoszlón. Domoszlón ezzel szemben a munkanélküliség általában alacsonyabb a pályakezdők körében, és az évek többségében 10% alatt marad. Egyedül 2018-ban emelkedik meg jelentősebben az állás keresők aránya, ami valószínűleg valamilyen helyi gazdasági hatásnak köszönhető. Az évtized végére mindkét településen alacsonyabb a pályakezdők körében a munkanélküliség, de Verpeléten továbbra is nagyobb kihívást jelent a fiataloknak a munkaerőpiaci elhelyezkedés.

Összességében megállapítható, hogy Verpeléten a pályakezdők számára nehezebb az elhelyezkedés, míg Domoszlón kisebb a munkát kereső fiatalok aránya, bár itt is előfordultak időszakos növekedések.

3.5.3 Infrastrukturális mutatók

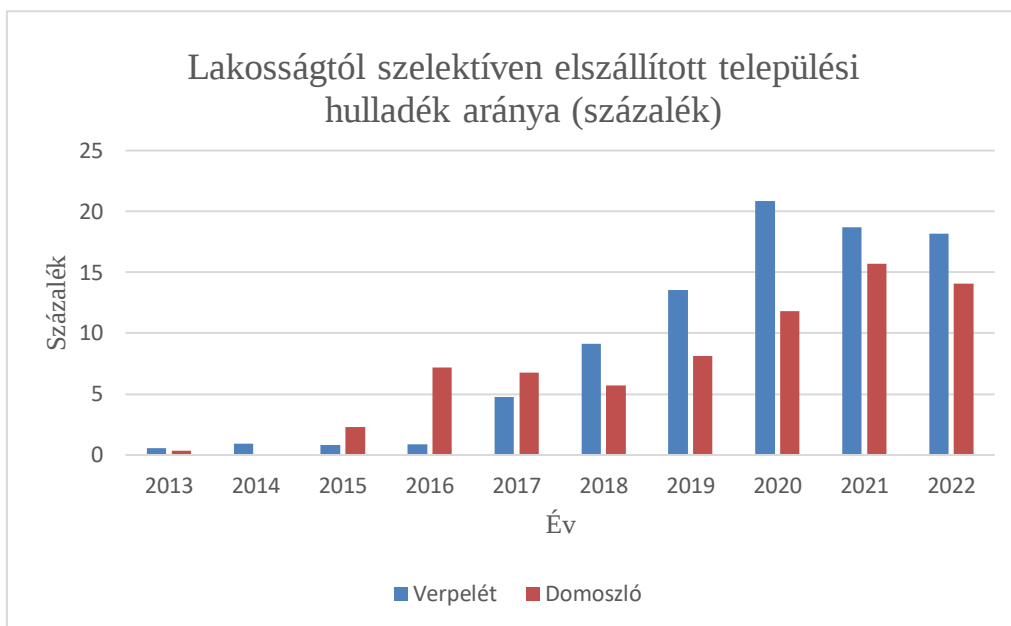

21. ábra: Közüemi ivóvízvezeték hálózatba bekapcsolt lakások aránya (százalék)

Forrás: Saját szerkesztés, TeIR adatok alapján, 2024

A 21. ábra a települések közüemi ivóvízvezeték-hálózatra csatlakoztatott lakások arányát mutatja 2013 és 2022 között. Az adatok alapján Domoszlón a csatlakozási arány végig magas, 98-99% körüli értéken stabilizálódik, ami azt jelzi, hogy szinte minden háztartás számára biztosított az ivóvízhálózathoz való hozzáférés. Ez a stabil arány jól kiépített és megfelelően karbantartott infrastruktúrát jelent. Ezzel szemben Verpeléten a csatlakozási arány alacsonyabb, körülbelül 85% és 92% között ingadozik, és az évek során nem mutat jelentős emelkedést vagy csökkenést. A viszonylag alacsonyabb és ingadozó értékek arra utalhatnak, hogy Verpeléten az ivóvízhálózat lefedettsége elmarad Domoszlóhoz képest, ami gazdasági, infrastrukturális vagy földrajzi akadályokra is visszavezethető.

Összességében Domoszlón az ivóvízhálózat szinte teljes lefedettsége stabil ellátottságot és magas szintű hozzáférést biztosít a lakosok számára, míg Verpeléten az ivóvízhálózatra csatlakoztatott lakások aránya jóval alacsonyabb, ami azt sugallja, hogy az ellátás itt kevésbé teljes körű.

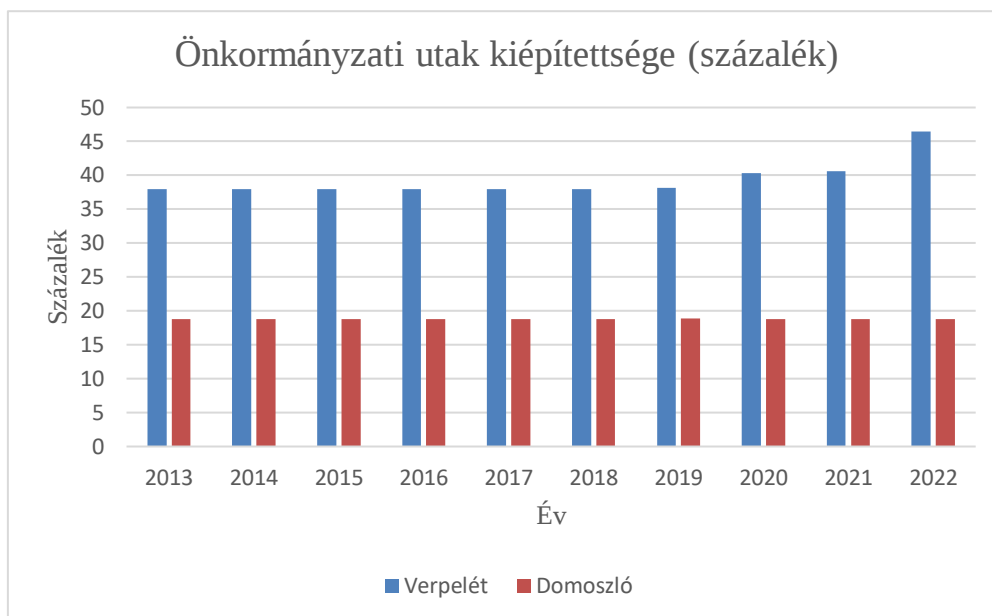
22. ábra: Lakosságtól szelektíven elszállított települési hulladék aránya

Forrás: Saját szerkesztés, TeIR adatok alapján, 2024

A 22. ábra a lakosságtól szelektíven elszállított települési hulladék arányát mutatja Verpeléten és Domoszlón 2013 és 2022 között, százalékban kifejezve. Az adatok szerint mindkét településen növekedés figyelhető meg a szelektíven gyűjtött hulladék arányában, különösen 2018 után. Verpeléten a növekedés dinamikusabb volt, 2020-ra elérte a 20%-ot, ami meghaladja Domoszló arányát. 2021 és 2022-ben Verpeléten kisebb csökkenés látható, de az arány továbbra is magas maradt. Domoszlón szintén tapasztalható emelkedés, ám lassabb ütemben, és az arány 2020-ban tetőzött, körülbelül 13%-on, amit kisebb ingadozások követtek.

Következtetésként elmondható, hogy Verpeléten a szelektív hulladékgyűjtés bevezetése és elterjedése sikeresebb volt, míg Domoszlón mérsékeltebben nőtt, és az arány továbbra is elmarad Verpelét szintjétől. Ez a különbség utalhat a helyi környezettudatosság szintjére, az infrastruktúra fejlettségére és az önkormányzati támogatás mértékére.

A szelektív hulladékgyűjtés terjedésének sikeressége Verpeléten arra utal, hogy a helyi lakosság környezettudatossága magasabb, és a település infrastruktúrája is jobban támogatja a szelektív hulladékkezelést. Az önkormányzata nagyobb hangsúlyt fektetett a lakosok tájékoztatására és a szelektív gyűjtés előnyeinek bemutatására, ami hozzájárulhatott a magasabb részvételi arányhoz.

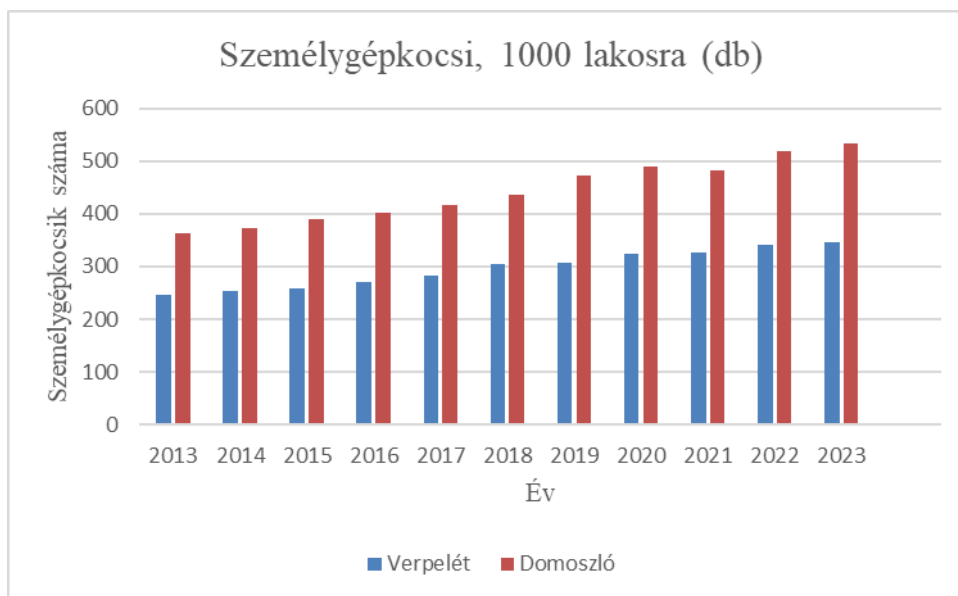

23. ábra: Utak kiépítettsége

Forrás: Saját szerkesztés, TeIR adatok alapján, 2024

A 23. ábra az önkormányzati utak kiépítettségi arányát mutatja 2013 és 2022 között. Verpeléten az önkormányzati utak kiépítettségi aránya végig magasabb, jellemzően **35-45%** között mozog, és **2022-re közel 50%-ra** emelkedett, ami folyamatos fejlesztésekre utal. Ezzel szemben Domoszlón az arány alacsonyabb, 15-20% között ingadozik, és az évek során nem mutat jelentős növekedést. Verpelét minden évben magasabb kiépítettségi aránnyal rendelkezik, mint Domoszló, ahol a kiépítettség végig 35% fölött van, míg Domoszló aránya 15% körül stagnál. Verpeléten enyhe, de folyamatos növekedés figyelhető meg, különösen a 2020-as év elején, ami azt mutatja, hogy Verpelét folyamatosan fejleszti úthálózatát, ezzel jobb közlekedési infrastruktúrát és hozzáférhetőséget biztosít. Domoszlón viszont az útkiépítettség aránya alacsony és változatlan, ami arra utal, hogy a település kevesebb forrást fordít úthálózati fejlesztésekre, vagy egyéb infrastrukturális problémákkal küzd.

Következtetésként elmondható, hogy Verpelét infrastrukturálisan fejlettebb Domoszlónál, ami versenyelőnyt jelenthet a gazdasági fejlődés és a lakosság megtartása szempontjából. Domoszlónak további fejlesztésekre lenne szüksége, hogy megközelítse Verpelét kiépítettségi szintjét, ami javíthatná a közlekedési feltételeket és az életminőséget. Verpelét növekedési potenciált mutat, ami hosszú távon további fejlődést biztosíthat a település számára.

24. ábra: Személygépkocsik száma 1000 lakosra (db)

Forrás: Saját szerkesztés, TeIR adatok alapján, 2024

A 24. ábra személygépkocsi-ellátottságát mutatja 2013 és 2023 között, ezer lakosra vetítve. A grafikon alapján látható, hogy Domoszlón a személygépkocsik száma ezer lakosra vetítve végig magasabb, mint Verpeléten. 2013-ban Domoszlón közel **400 személygépkocsi** jutott ezer főre, míg Verpeléten ez az arány 300 körül volt. Az évek során mindkét településen nőtt az autók száma, de a növekedés Domoszlón dinamikusabb volt, így 2023-ra ott már megközelítette az 500 autót ezer lakosra. Ezzel szemben Verpelét személygépkocsi-ellátottsága 2023-ban is alacsonyabb maradt, körülbelül 350 gépkocsi jutott ezer lakosra. Következtetesként elmondható, hogy Domoszlón a személygépkocsi-ellátottság magasabb szintet ért el, ami **magasabb jövedelmi szintet** vagy **erősebb autóvásárlási hajlandóságot** is jelez. Verpelét ezzel szemben kisebb mértékben növelte gépkocsi-ellátottságát, ami arra utal, hogy a közlekedési igényeket más módon elégítik ki, vagy az autótartás alacsonyabb prioritást jelent a lakosság számára. Az eltérő személygépkocsi-ellátottságok közlekedési szokásbeli és gazdasági különbségekre is utalhatnak a két település között. Domoszlón a személygépkocsik magasabb száma részben azzal magyarázható, hogy a település távolabb helyezkedik el a főbb szolgáltatási és kereskedelmi központoktól, így a lakosok gyakrabban kényszerülnek autóhasználatra. Bár Gyöngyös közelebb található, a helyiek körében saját tapasztalatok alapján népszerűbb Egerbe járni, akár munkavégzés, akár bevásárlás céljából, mivel ott szélesebb körű szolgáltatások és lehetőségek állnak rendelkezésre.

4. Következtetések, javaslatok

Az **első hipotézisem**, amely szerint a városban rejlő turisztikai lehetőségek növelhetnék az idevándorlás arányát, megerősítést nyert. Ezt elsősorban a primer kutatásom keretében végzett interjúk és a lakossági kérdőív eredményei támasztják alá. Kutatásom azt mutatja, hogy Verpelét turizmusa stagnáló állapotban van, és a meglévő turisztikai erőforrások nincsenek teljes mértékben kihasználva.

Verpelét legnagyobb turisztikai vonzereje a **Vár-hegy** és az évente megrendezett Bor és Nóta ünnepe. Ezen kívül több olyan látnivaló is létezik, amelyek felkeltenék a látogatók érdeklődését, vagy akár az átutazó vendégeket is. Az egyik ilyen attrakció a **kovácsműhely**, amely lehetőséget adna idegenvezetésre, ahol a látogatók megismerhetnék a helyszínt, valamint érdekes információkat hallhatnának. A kovácsműhely mellett található cukrászda pedig hozzájárulhatna a helyi vállalkozások bevételeinek növeléséhez, mivel az idegenvezetésen részt vevő vendégek utána süteményeket vagy fagyaltot fogyaszthatnának.

Egy másik figyelemre méltó látnivaló a **horgásztó**, amelynek szépségéről sokan nincsenek is tudatában, mivel egy külön úton közelíthető meg. A horgásztóhoz vezető utat táblákkal jelölhetnék, ezzel felhívva az átutazó autósok figyelmét. A tó körüli séta remek lehetőséget biztosítana a túrázásra. A város már ismert turisztikai attrakcióinak fejlesztése is szükséges lenne. A Vár-hegy esetében például információs táblák kihelyezése segíthetne az érdeklődés felkeltésében. A vulkáni eredetű dombon, ahol egykor vár állt, célszerű lenne egy kis épület kialakítása, amely illusztrációkkal, régi képekkel gazdagítaná a helyszínt, valamint hangfelvétel formájában mesélne a Vár-hegy történetéről. A látogatók többsége, aki ellátogat ide, valószínűleg nem tudja, miért kapta a hely a nevét, illetve milyen történelmi jelentősége volt, ezért lenne szükséges pótolni ezt a hiányosságot. A dombon emellett pihenőhelyek kialakítása is fontos lenne, hiszen a kilátás csodálatos, és a Mátra vonulatai is jól láthatók.

A **második hipotézisem**, amely a családi és kisvállalkozók támogatását, valamint a **több munkalehetőség** teremtését célozza, szintén beigazolódott. A megkérdezettek körében a válaszadók fele ingázóként dolgozik, ami a város gazdaságának egyértelműen nem kedvez. Azok, akik Egerben vagy más közeli, fejlettebb városokban helyezkednek el, általában ott is vásárolnak, családom tagjai is jellemzően Egerben, a szupermarketekben vásárolnak. A legtöbb

lakos csak sürgős esetben látogatja a helyi boltokat. Ez a helyi kisvállalkozók bevételeit jelentősen csökkenti.

A városban a vállalkozások számának növelése érdekében több üzem működése is indokolt lenne. A közeli munkahelyek elérhetősége elősegítené a cigány kisebbség aktívabb részvételét a munkaerőpiacon, ezáltal csökkentve a bűnözést, amely jelenleg gyakran élelmiszerhez kapcsolódik. Az önkormányzatnak érdemes lenne fokozottabban támogatnia a kisvállalkozásokat, hogy azok fejlődhessenek. Sokan indítanak saját vállalkozást, azonban sok esetben ezek a kezdeményezések rövid életűek, és gyorsan bezárnak. A vállalkozók közötti együttműködés is jelentős előnyökkel járhatna: ha kölcsönösen vásárolnának termékeket és alapanyagokat egymástól, az költségcsökkentést eredményezhetne, amivel a helyi vállalkozások is jobban járnának. Továbbá, célszerű lenne több nagyobb értékű támogatást biztosítani a családi vállalkozások számára, hogy azok stabilabban működhessenek és hozzájárulhassanak a helyi gazdaság fejlődéséhez.

A **harmadik hipotézisem**, amely a meglévő úthálózat felújításának szükségességét vizsgálta, szintén igazolódott. Jelenleg számos baleset történik az utak gyors romlása miatt. A személyes interjúim során kiderült, hogy a romló úthálózat fő oka a nagy mennyiségű teherszállító kamion áthaladása a településen.

Verpeléten naponta több száz kőrakodó kamion közlekedik, amelyek önmagukban is nehezek, és a több tonna kőszállítmány, amelyet szállítanak, tovább súlyosbítja a helyzetet. Ezért szükséges lenne egy elkerülő út kialakítása, amely kizárólag a tehergépjárművek számára lenne fenntartva. Az önkormányzat már próbálkozott a problémával: a vasúti vonalat felújították, hogy a követ vasúton szállítsák, de a várt változások eddig nem tapasztalhatók. Ha visszatérünk az első hipotézisemhez, amely a munkahelyek számának növelését célozta, elmondható, hogy ha csökkenteni tudnánk az ingázók számát, az utak romlása is mérséklődne. Ha naponta megfeleződne az autók száma, az jelentős mértékben csökkenthetné a terhelést.

Továbbá, a rossz állapotú utak nemcsak a közlekedés biztonságát befolyásolják, hanem az autók élettartamát is csökkentik. A rázkódó útfelület miatt hamarabb elromlanak a járművek, ami arra kényszeríti az autósokat, hogy gyakrabban cseréljék le őket. Ez különösen nehéz helyzetbe hozza azokat, akik nem tudnak félretenni keresetükből, és végső soron Verpelét fejlődését is hátráltatja, mivel a lakosok nem a városban költik el pénzüket, ami tovább rontja

a helyi vállalkozók helyzetét. Ezért elengedhetetlen, hogy a város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztésére kiemelt figyelmet fordítsunk, ezzel javítva a közlekedés biztonságát, csökkentve a balesetek számát, és növelve a lakosok életminőségét. A munkahelyteremtés és a közlekedési környezet javítása kéz a kézben járhat, ezáltal a város gazdasági helyzete is erősödhet.

A **negyedik hipotézisem** részben igazolódott, mivel a lakossági kérdőív válaszai alapján kiderült, hogy a helyi lakosok számára a turisztikai útvonalak fenntartása és a környezetvédelem nem a legfontosabb tényező, amivel szerintük foglalkozni kell. A túrázási szándékúak inkább a Mátra lábához utaznak, mintsem hogy a helyi erdőket felfedezzék. Valószínű, hogy ennek következtében nem találhatóak jól karbantartott és kijelölt útvonalak, mivel a helyiek és a környékbeli lakosok részéről nincs elegendő igény a helyi turisztikai lehetőségek kiaknázására.

A közösséget foglalkoztató problémák közül azonban kiemelkedő jelentőséggel bír a **hulladékgyűjtés**. 2020 óta a városban elszállított hulladék mennyisége 20%-volt. Bár ez a szám nem tűnik magasnak, fontos megjegyezni, hogy arányosan értendő, és figyelembe kell venni, hogy a teljes verpeléti lakosság egynegyedét a cigány kisebbség alkotja, akik nagyban hozzájárulnak a hulladék nagy mértékben való felhalmozásához. A városban sok esetben szemétkupacok találhatóak a házak előtt, és a település határain kívül is látható a szemetelés. Nemrégiben az önkormányzat szervezett egy önkéntes alapú hulladékgyűjtést a **Föld világnapja** alkalmából, amelyen meglepően sokan részt vettek, még jelentős számban az idősek is. Ez azt mutatja, hogy a közösség egy része érzékeny a környezetvédelemre, és hajlandó tenni a tisztább városért.

Végkonklúzióként elmondható, hogy a turizmus potenciális fejlesztéséhez kapcsolódóan a helyi erdők és túrázási lehetőségek népszerűsítése is fontos lenne, hogy a lakosság számára vonzóbbá váljon a környék felfedezése. Az önkormányzat együttműködhet helyi iskolával, civil szervezetekkel hogy közös programokat szervezzenek, amelyek a környezettudatosságra, a hulladékcsökkentésre ösztönzik az embereket. A turizmus fejlesztésének másik lehetséges iránya a **helyi ételek és termékek** népszerűsítése is lehetne, amely hozzájárulhatna a Verpelét gazdasága fellendítéséhez. A helyi termelők és vállalkozók közötti együttműködés erősítése révén Verpelétet vonzóbbá téve ezzel a látogatók számára, akik nemcsak a természet szépségét keresnek itt, hanem a helyi kultúra és **gasztronómia** élményeit is szeretnék felfedezni.

5. Összefoglalás

A vizsgált városom, Verpelét biztos állíthatom, hogy képes a fejlődésre, csak sajnos ez időbe telik egy ilyen kisvárosnál. Emiatt vált számomra érdekessé, hogy mi teszi vonzóvá Verpelétet, illetve mivel lehetne fejleszteni. Mivel a városban élek, így a helyi események és folyamatok közvetlenül érintenek, ezért világossá vált számomra, hogy szakdolgozatom a várossal kapcsolatos kérdéseket fogja érinteni. Dolgozatomban arra törekedtem, hogy átfogó képet nyújtsak Verpelét szerepéről és fejlesztési lehetőségeiről. Szakdolgozatom elméleti részében kifejtettem a terület- és településfejlesztés, valamint a városfejlesztés fogalmát. Bemutatásra került a Magyarországon is érvényesülő Regionális Politika, a NUTS-rendszer és az, hogy ez hogyan befolyásolja Verpelét fejlődését. A település kedvező földrajzi elhelyezkedése, szépsége és kultúrája vonzóvá teszi a várost. Verpeléten azonban az **előregedő társadalom** jelei is észlelhetők, különösen a lakónépesség és a természetes szaporodás terén. A gazdasági mutatók viszont nem annyira biztatóak, a városban **sok a munkanélküli**, viszont a helyi erősebb vállalkozások, legtöbb családi vállalkozásból indult szépen fejlődik, ezzel több munkahelyet is tud majd kínálni idővel. Verpelét infrastrukturális helyzete megfelelő alapot nyújt a további fejlődéshez, de a közlekedés, a helyi szolgáltatások és a turizmus fejlesztése érdekében aktív lépésekre lenne szükség. Saját kutatásomat kétféle módszerrel végeztem el, hogy átfogóbb képet kaphassak. **Primer** kutatásomban interjút készítettem két olyan személlyel, akik jól ismerik a várost és meghatározó szerepet játszanak annak életében. Az interjúkat személyesen folytattam. **Szekunder** kutatásom során Verpelét demográfiai, gazdasági és infrastrukturális mutatóit elemeztem, összehasonlítva egy másik település, Domszló adataival. Az adatokat az Országos Területfejlesztési és Terület rendezési Információs Rendszerből szereztem be, és 2013 és 2023 között **tíz évet elemeztem**. Kutatásom során **négy hipotézist** fogalmaztam meg, amelyek közül az első igazolódott: Verpelét turisztikai lehetőségei növelnék az idevándorlást valamint a fiatalok helyben tartását. A kérdőívből és az interjúkból kiderült, hogy a város kedvelt célpont lenne a környező településekről érkezők számára ha több szórakozási lehetőség lenne. A második hipotézisem is beigazolódott: több munkalehetőséget teremtené, ha nagyobb támogatást kapnának a helyi vállalkozók. A válaszadók fele ingázik munkahelye és otthona között, kevesebb lenne, ha helyben is el tudnának helyezkedni, ezzel a helyi gazdaság is fejlődésnek indulna. A harmadik hipotézisem is igazolódott, amely a városon belüli közlekedés javítását emeli ki. A kérdőív alapján a lakosság többsége elégedetlen a helyi közlekedéssel. A kamionok helyett a meglévő

vasutat kellene használni teherhordásra, ezzel az úthálózat élettartama is megnőne. A negyedik hipotézisem csak részben igazolódott. Állításom szerint a Verpeléti turisztikai útvonalak megóvása érdekében a környezetvédelemre nagyobb figyelmet és erőforrásokat kellene fordítani. A helyiek általában inkább a Mátra lábához látogatnak kirándulni, mivel ott számos látványosság, kilátó és jól kijelölt túraútvonal áll rendelkezésre. Nem érzik problémának a közeli túrázási lehetőségek hiányát, és ezt nem tartják a legfontosabb kérdésnek.

Dolgozatom konklúziója, hogy Verpelét egy jó alapokkal rendelkező város, amely várja hogy a fejlődések, fejlesztések és a modernizáció elérje. Eger közelsége és az ebből származó pozitív externáliák jól kirajzolódnak. A kutatás során kiderült, hogy a turizmus és a városon belüli közlekedés esetében van a legnagyobb szükség a fejlesztési beavatkozásokra. Szakdolgozatom hasznos lehet azok számára, akik meg szeretnék ismerni Verpelét jelenlegi helyzetét és fejlődési lehetőségeit, továbbá segítséget nyújthat a megfelelő fejlesztési irányok követésében. A kutatást tovább is lehetne folytatni, és részletes fejlesztési terveket készíteni minden ágazatra vonatkozóan.

6. Irodalomjegyzék

1. Autóatlasz. (2020). Cartographia Kiadó. Letöltés dátuma: 2024.06.18
2. Balázs, F. (2018). A településfejlesztés perspektíváinak vizsgálata marketingföldrajzi szemlélettel. Letöltés dátuma: 2024.06.20
3. Barta, G. (2002). *A regionális gazdaság fejlesztése Magyarországon*. Letöltés dátuma: 2024.10.31
4. Beluszky, P. (2003). Magyarország településföldrajza. Letöltés dátuma: 2024.06.18
5. Benedek, J. (2013). *A vidékfejlesztés új megközelítései. Tér és Társadalom* Letöltés dátuma: 2024.10.29
6. Diószegi, G. (2009). Heves megye kézikönyve. Letöltés dátuma: 2024.06.18
7. Egri tankerületi központ. (2014). *Verpeléti Arany János Általános Iskola és Reményi Ede Alapfokú Művészeti Iskola*. Letöltés dátuma: 2024.10.31
8. Enyedi, G. (1996). *Regionális folyamatok Magyarországon az átmenet időszakában*. Letöltés dátuma: 2024.10.31
9. Enyedi, G. (1998). *A városnövekedés szakaszai és a városfejlesztés problémái*. Letöltés dátuma: 2024.06.20
10. Enyedi, G. (2011). *A városnövekedés szakaszai – újragondolva*. Letöltés dátuma: 2024.06.20
11. Enyedi, G. (2012). *A városok szerepe a modern világban*. Letöltés dátuma: 2024.06.18
12. Eszterházy Károly Főiskola. (2014). *Heves megye területfejlesztési koncepciója*. Letöltés dátuma: 2024.06.20
13. Faragó, L. (1987). A területfejlesztés fogalmáról. In *Tér és Társadalom*. Letöltés dátuma: 2024.06.18
14. Faragó, L. (2000). *A terület- és településfejlesztés alapjai*. Letöltés dátuma: 2024.10.31
15. Faragó, L. (2010). Településfejlesztés-vitaindító tézisek. Letöltés dátuma: 2024.10.31
16. Gábor, L. (2009). *Az európai regionális politika és Magyarország*. Letöltés dátuma: 2024.06.20
17. Hahn, J. (2014). *Európai bizottság*. Letöltés dátuma: 2024.06.18
18. Heves Megyei Levéltár. (1995). *Heves megye története a 19. században*. Letöltés dátuma: 2024.06.20

19. Hoffman, I. (2017). *Bevezetés a területfejlesztési jogba*. Budapest: Elte Eötvös Kiadó.
Letöltés dátuma: 2024.06.20
20. Horváth, G. (1998). *Európai regionális politika*. Letöltés dátuma: 2024.06.18
21. Horváth, G. (2011). *A területi különbségek és a kohéziós politika*. Letöltés dátuma: 2024.10.31
22. Horváth, G. (2013). *A területfejlesztés alapjai*. Letöltés dátuma: 2024.10.31
23. Kengyel, Á. (2016). *Regionális politika és intelligens szakosodás az EU-ban*. Letöltés dátuma: 2024.10.31
24. Kiss, L. (dátum nélk.). *Az ország településszerkezetének alakulása*. Letöltés dátuma: 2024.06.18
25. Kovács, I. (2017). *A NUTS rendszer és jelentősége a regionális politikában*. . Letöltés dátuma: 2024.10.31
26. KSH. (2014). *Agglomerációk, településegységek*. Letöltés dátuma: 2024.06.18
27. KSH. (2019). Letöltés dátuma: 2024.10.31
28. KSH. (2019). *Területi atlasz*. Letöltés dátuma: 2024.06.19
29. KSH. (2020). *Heves megye települései*. Letöltés dátuma: 2024.06.19
30. KSH. (2023). Letöltés dátuma: 2024.06.20
31. Lajos, L. (dátum nélk.). *A magyar közigazgatás alapintézményei*. Letöltés dátuma: 2024.06.20
32. Lengyel, I. (2010). *Regionális gazdaságtan*. Letöltés dátuma: 2024.10.31
33. Lőrincz, L. (2010). *A magyar közigazgatás alapintézményei*. Letöltés dátuma: 2024.06.20
34. Magyar Közút Nonprofit Zrt. (dátum nélk.). *térképadatok és közúti hálózati információk*. Letöltés dátuma: 2024.06.19
35. Magyar Urbanisztikai Tudásközpont. (2014). *Integrált Településfejlesztési Stratégiák elkészítéséhez*. Letöltés dátuma: 2024.06.20
36. Michalkó, G. (2010). *Turizmusföldrajz* Letöltés dátuma 2024.10.29
37. MTA Regionális Kutatások Központ. (2002). *Régiók Európája, az Európai Unió regionális politikája*. Budapest: A Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma.
Letöltés dátuma: 2024.06.20
38. Nagy, G. (2014). *Településfejlesztés a gyakorlatban: a fenntartható településfejlesztés kritikai megközelítése a szegedi Dugonits és Árpád tér köztér-megújítási programjának példáján*. Letöltés dátuma: 2024.06.20

39. Nemes , G. (2005). *Vidékfejlesztés – A Közösségi Alapú Fejlesztés lehetőségei*. Agroinform Kiadó. Letöltés dátuma: 2024.06.19
40. Pál, J. (2016). *Regionális politika és helyi fejlesztési stratégiák*. Letöltés dátuma: 2024.10.31
41. Paládi-Kovács , A. (1985). *Heves megye földje és népe*. Akadémiai Kiadó. Letöltés dátuma: 2024.10.31
42. Pálné Kovács, I. (2013). *Regionális politika és önkormányzati együttműködés az EU-ban*. Letöltés dátuma: 2024.10.31
43. Rechnitzer, J. (1993). *A területi politika alapjai*. Letöltés dátuma: 2024.06.19
44. Samu, B. (1909). Magyarország vármegyéi és városai. Letöltés dátuma: 2024.06.19
45. Szirmai, V. (2015). *A városi tér és a fenntartható fejlődés*. Letöltés dátuma: 2024.10.31
46. Siklósi, G. (2019). *Digitális szövegbányászat és szöveganalízis a társadalomtudományokban*. Letöltés dátuma: 2024.10.29
47. Szokolszky, Á. (2004). *Kvalitatív pszichológiai kutatások*. Osiris Kiadó. Letöltés dátuma: 2024.06.20
48. Torma, A. (2009). Quo vadis európai regionális politikája. Miskolc. Letöltés dátuma: 2024.06.19
49. Tóth, G. (2020). A NUTS rendszer és alkalmazása az európai uniós regionális politikában. Letöltés dátuma: 2024.06.19
50. Urbánné Malomsoki, M. (2020). *Városfejlesztés*. Forrás: Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem - MATE. Letöltés dátuma: 2024.06.19

7. Mellékletek

1. sz. melléklet: felhasznált interjú kérdések

Milyennek tartja a közbiztonságot Verpeléten?

Ha, nem tartja megfelelőnek, milyen változtatásokat vezetne be?

Ön szerint megfelelő színvonalú az oktatás a Verpeléti Általános iskolában?

Ön szeret a városban élni?

A városban sok fejlesztés valósul meg?

Ön szerint milyen fejlesztés, innováció lenne a legfontosabb a város számára?

Miben lehetne jobb Verpelét?

Ön szerint mik korlátozhatják a várost a fejlődésben?

A falusi turizmusban lát lehetőséget?

Amelyikben lát, hogyan fejlesztené azt?

2. sz. melléklet: felhasznált kutatási kérdőív

Az Ön neve? *

☐ Nő

☐ Férfi

☐ Nem kívánom megadni

Ön melyik korcsoportba tartozik? *

- ☐ -19
- ☐ 20-29
- ☐ 30-39
- ☐ 40-49
- ☐ 50-59
- ☐ 60-

Ön legmagasabb iskolai végzettsége? *

- ☐ Nyolc általános iskola
- ☐ Szakmunkásképző
- ☐ Érettségi
- ☐ Diploma

Milyen régóta él Verpeléten? *

- ☐ Most költöztem ide
- ☐ Pár éve
- ☐ 10 éve
- ☐ Több mint 10 éve
- ☐ Születésem óta

...

Ingázik-e Ön a lakhelye és a munkahelye/iskolája között? *

- ☐ Igen
- ☐ Nem

Ha ingázik, milyen járművel teszi meg a munkahelyéhez/iskolájához vezető utat?

- ☐ Tömegközlekedéssel
- ☐ Saját autóval

Ön szerint megfelelő a település közbiztonsága? *

- ☐ Igen
- ☐ Nem
- ☐ Talán

Ha nem, milyen változásokat vezetne be, a megfelelő közbiztonság elérése érdekében?

Rövid szöveges válasz

Mi az a 3 szó ami elsődlegesen eszébe jut a városról? *

Rövid szöveges válasz

Ön szeret itt élni? *

- ☐ Igen szeretek
- ☐ Nem szeretek
- ☐ Közömbös vagyok

A városban sok fejlesztés valósul meg? *

- ☐ Igen
- ☐ Nem

Ön szerint, milyen fejlesztés, innováció lenne a legfontosabb a város számára? *

Hosszú szöveges válasz

Ön szerint mennyire összetartó a közösség? *

	1	2	3	4	5	
Egyáltalán nem	☐	☐	☐	☐	☐	Teljes mértékben

Miben lehetne jobb Verpelét? *

Hosszú szöveges válasz

Ön a gyermekét a helyi iskolába járatná, vagy a környező esetlegesen jobb iskolákba vinné? *

- ☐ Helyi iskolába vinném
- ☐ Egerbe vinném
- ☐ Szomszédos községek iskoláiba vinném

Honnan szerzi be az élelmiszereket az Ön háztartása számára? *

- ☐ Helyi boltból
- ☐ Magam termelem meg
- ☐ Helyi piacról
- ☐ Szupermarketből

A falusi turizmus mely ágazatában lát lehetőségeket Verpeléten? *

- ☐ Horgász turizmus
- ☐ Természetjáró turizmus
- ☐ Bor- és gasztroturizmus
- ☐ Vadászturizmus
- ☐ Kerékpáros turizmus

A választott turizmus ágazatot, hogyan fejlesztené? *

Hosszú szöveges válasz

Mely városfejlesztési intézkedés megvalósítását tartaná a legfontosabbnak? *

- ☐ Utak javítása
- ☐ Új városháza
- ☐ Új játszótér
- ☐ Modernebb iskola
- ☐ Több közösségi program
- ☐ Térfigyelő kamerák felhelyezése
- ☐ Sportpálya felújítása
- ☐ Templom felújítása

8. Konzulensi nyilatkozat

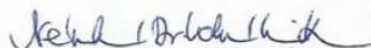
NYILATKOZAT

Farkas Lili (név) (hallgató Neptun azonosítója: SMI2HA) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: Gödöllő, 2024. év november hó 3. nap

---

belső konzulens

9. Hallgatói nyilatkozat

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve: FARKAS LILI
A Hallgató Neptun kódja: SM12HA
A dolgozat címe: VERPELÉTVÁROS: JELEN ÉS JAVÓ VÁROSFELFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁI
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: VIDÉKFELFEJLESZTÉSI ÉS FENNTARTHATÓ GAZDASÁG INTÉZET
A konzulens tanszékének a neve: VIDÉK- ÉS TERÜLETFELFEJLESZTÉSI TANSZÉK

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumába. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumában.

Kelt: 2024 év 11 hó 03 nap

Farkas Lili

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.